БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

11-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 67 (2615).
4 АПРЕЛЬ
ШАНБА
1964 йил
Баҳоси 2 тийин.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ ПРИНЦИПЛАРИГА САДОҚАТ

КПСС Марказий Комитети февраль Пленумининг Қарори ва «КПССнинг халқаро коммунистик ҳаракатнинг жипслиги учун кураши тўғрисида» ўртоқ М. А. Сусловнинг доклади бугун «Правда»да эълон қилинаётир.

1957 ва 1960 йиллардаги Москва кенгашларининг Декларациясига ва Баёнотига зид бўлиб тушган алоҳида ғоявий ва сиёсий платформани кўтариб чиққан Хитой Коммунистик партияси раҳбарларининг айби билан жаҳон коммунистик ҳаракатида вужудга келган аҳвол тўғрисида совет коммунистлари, барча совет кишилари КПСС Марказий Комитетининг 1963 йил 14 июлдаги Очиқ хатида хабардор қилинган эдилар. ХКП раҳбарлари КПССга ва бошқа марксчи-ленинчи партияларга қарши шиддатли мунозарани авж олдириб, идеологик келишмовчиликларни Хитой Халқ Республикаси билан бошқа социалистик мамлакатлар ўртасидаги давлатлараро муносабатларига кўчирди, социализм мамлакатларининг ҳамдўстлигини ва жаҳон коммунистик ҳаракатини бузишга қаратилган ошкора сиёсий курашга ўтди.

Воқеаларнинг хатарли ривожланишини тўхтатиб қолиш, барча мамлакатлар коммунистларининг бирлигини мустаҳкамлашга эришиш учун КПСС бошқа марксчи-ленинчи партиялар билан бирга бутун куч ва ғайратни сарфлади. Партиямиз жуда катта чидам ва матонат кўрсатиб, Хитой раҳбарларининг ҳозирги позицияси хато ва хатарли эканлигини уларнинг ўзларига тушунтириб, вужудга келган қийинчиликларни бартараф қилиш ва коммунистик ҳаракатдаги вазиятни нормаллаштириш манфаатлари йўлида бир қанча янги қадамлар қўйди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев 1963 йил 25 октябрда ва 7 ноябрда сўзлаган, матбуотда эълон қилинган ўзининг нутқларида ошкора мунозарани тўхтатишни яна таклиф қилди.

1963 йил 29 ноябрда КПСС Марказий Комитети ХКП Марказий Комитетига хат юбориб, ошкора мунозарани тўхтатишни яна бир марта таклиф қилди ва конкрет тадбирлар программасини илгари сурди. Бу тадбирларни амалга ошириш партияларимиз ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришга, жаҳон коммунистик ҳаракатидаги вазиятни яхшилашга олиб келган бўлур эди. Шу билан бир вақтда, Совет Иттифоқида мунозарали материалларни эълон қилиш ўз ташаббусимиз билан тўхтатилган эди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг бундай яхши ният билан иш қилганлигига қардош партиялар юксак баҳо бердилар ва уларнинг ўзлари ҳам ХКП раҳбарларини хато йўлидан воз кечишга кўндирмоқ учун кўп иш қилдилар. Бироқ, Пекинда қардош партияларнинг фикри билан ҳисоблашишни, коммунистик ҳаракатнинг манфаатлари билан ҳисоблашишни лозим топмадилар, буюк революцион иш манфаатларини қадрлаётган кишиларнинг овозига қулоқ солишни истамадилар.

Коммунистик партияларнинг вужудга келган қийинчиликларни бартараф қилиш учун зарур чораларнинг ҳаммасини кўришга тайёр эканлигига Хитой раҳбарлари ўзларича баҳо беришди. Улар буни қардош партияларнинг ожизлигини кўрсатувчи белги, деб талқин қилишди. Хитой раҳбарлари КПССнинг ва бошқа қардош партияларнинг конструктив таклифларини назар-писанд қилмай, партиямизга ва мамлакатимизга қарши, барча марксчи-ленинчиларга қарши тағин ҳам баттарроқ разил ва шиддатли кампаниянинг янги даврасини бошлаб юборди.

1963 йилнинг ноябридан бери фақат «Жэньминь жибао» газетасининг ўзида Советларга қарши қаратилган 200 тадан кўпроқ мақола ва бошқа материаллар эълон қилинди. «Жэньминь жибао» газетасининг ва «Хунци» журналининг 4 февралдаги редакцион мақоласи айниқса қуйишқондан чиқиб кетди, бу мақолада халқаро коммунистик ҳаракат орасида ажралиш бўлиши муқаррар эканлигини асослашга уриниб кўрилди. Хитой раҳбарлари партиямиз ва совет халқи шаънига ҳар қандай бўҳтонлар ёғдиришдан сира қайтмай, шу қадар мудҳиш уйдирмаларни ўйлаб чиқаришга бориб етдиларки, улар КПССни «империализм билан тил бириктираётир» ва «социалистик революция ишига хиёнат қилаётир» деб айблай бошладилар.

ХКП раҳбарлари хитой ишчилари, деҳқонлари, интеллигенциясининг миясидан совет қардошларга бўлган ҳар қандай яхши ҳисларни ситиб чиқаришга уринмоқдалар. Улар давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг элементар нормаларини бузиб, Совет Иттифоқига қарши душманлик пропагандасини кучайтирмоқдалар. Кейинги вақтларда Пекин радиосининг рус тилидаги эшиттиришлари нуқул туҳматдан иборат уйдирмалар, антисовет бўҳтонлар билан тўлдирилмоқда. Хитой вакиллари қардош марксчи-ленинчи партияларга қарши қўпорувчилик бузғунчилик фаолиятини авж олдириб юбордилар, шу мақсадда улар ҳар хил ренегатлар ва муртодлардан, троцкийчилардан ва революция ишига хиёнат қилган бошқа хоинлардан фойдаланмоқдалар. Хитой вакиллари халқларнинг империализмга ва мустамлакачиликка қарши, тинчлик ишини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашига халқаро оммавий ташкилотларнинг таъсирини сусайтириш мақсадида ана шу ташкилотларда ҳам бузғунчилик ишларини олиб бормоқдалар.

Хитой раҳбарлари, ХКП раҳбарларининг алоҳида йўли бирданбир тўғри йўл, халқаро коммунистик ҳаракатнинг коллектив бўлиб ишлаб чиққан йўли эса хато йўл, деган ўз хулосаларини қардош партияларга қабул қилдиришга зўр бериб уринмоқдалар.

Бундай шароитда бизнинг партиямиз марксизм-ленинизм принципларининг софлигини, халқаро коммунистик ҳаракатнинг бош йўлини қатъий равишда ҳимоя қилишни ўзининг бурчи, деб ҳисоблайди. Бундан буён ҳам бизнинг жим туришимиз фойда бериш уёқда турсин, балки Хитой раҳбарларининг халқаро коммунистик ҳаракат сафларини издан чиқаришга, империализмга қарши курашда бош революцион куч бўлган бу ҳаракатни заифлантиришга қаратилган интилишларига ёрдам берган бўлур эди.

Марказий Комитет КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. А. Сусловнинг докладини февраль Пленумида муҳокама этиб, Хитой раҳбарлигининг ленинизмга қарши қарашларини ва бузғунчилик фаолиятини фош қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. КПСС Марказий Комитети коммунистик ҳаракат ичидаги муносабатларнинг нормаларига мувофиқ, қардош партиялар билан мўлжалланган чораларни маслаҳатлашиб олди ва улар буни тушуниб қувватладилар.

Маслаҳатлашиш вақтида қардош партиялардан бирининг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитети Пленум материалларини эълон қилишни вақтинча кечиктириб турсин, чунки биз ошкора мунозарани тўхтатишга эришмоқ учун яна бир марта уриниб кўришга қарор қилдик, деб истак билдирдилар. Бу қардош партиянинг ташаббуси Пекинда рад қилинди. ХКП раҳбарлари мунозарани тўхтатишни исташ уёқда турсин, ҳатто, КПССга ва бошқа марксчи-ленинчи партияларга қилаётган ҳуружларини кучайтириш ниятида эканликларини ўзларининг бутун фаолиятлари билан намойиш қилдилар.

ХКП раҳбарлари КПСС Марказий Комитетининг 1963 йил 29 ноябрдаги хатига фақт уч ойдан кейин жавоб бердилар. Бироқ, ХКП Марказий Комитетининг шу йил 29 февралдаги хатида КПСС Марказий Комитетининг барча конструктив таклифлари, шу жумладан ошкора мунозарани тўхтатиш тўғрисидаги таклифи ҳам аслини олганда рад қилинди.

7 мартда КПСС Марказий Комитети ХКП Марказий Комитетига янги хат юбориб, бу хатда мунозарани тўхтатишни ва жаҳон коммунистик ҳаракатини марксизм-ленинизм принциплари асосида жипслаштириш мақсадида чора ва тадбирлар кўришни таклиф қилди.

КПСС Марказий Комитети 1964 йил май ойида КПСС билан ХКП делегацияларининг учрашувини ўтказишни; 1964 йил июнь-июль ойларида 1960 йилги Москва Кенгашини тайёрлаш редакцион комиссиясида қатнашган компартиялар вакилларининг учрашувини ўтказишни, 1964 йилнинг кузида барча қардош партияларнинг кенгашини ўтказишни таклиф қилди.

Шу хатдан кейин Хитой раҳбарлари мунозарани тўхтатиш уёқда турсин, ҳатто, уни тағин ҳам зўр шиддат билан авж олдириб юбордилар.

Март ойининг иккинчи ярмидан бошлаб Хитой матбуоти КПССга ва СССРга қарши, ХКП раҳбарларининг «алоҳида йўлини» рад қилаётган барча қардош мамлакатлар ва партияларга қарши душманлик кампаниясини анча кенгайтирди. «Жэньминь жибао» газетасининг ва «Хунци» журналининг 31 мартдаги редакцион мақоласи бу кампаниянинг энг юқори чўққиси бўлди, бу мақола биринчи сатридан то охирги сатригача бизнинг партиямизни ва бутун совет халқини энг қўпол таҳқирлашдан, марксизм-ленинизмнинг асосий қоидаларини ошкора ревизия қилишдан иборатдир. Бу мақола маслакдошларнинг ўзаро муносабатларида йўл қўйиб бўлмайдиган руҳда ёзилган. Бу мақола ХКП раҳбарлари жаҳон коммунистик ҳаракатига қарши олиб бораётган ўзларининг сиёсий курашларида КПССни ва Совет Иттифоқини ўз ҳуружлари учун нишон қилиб олиб, бутунлай ҳаддан ошганликларини узил-кесил кўрсатди.

Хитой раҳбарлари ўзларининг бузғунчилик фаолиятларини ҳам кучайтириб юбордилар. Осиё ва Африка мамлакатлари халқлари бирдамлиги ташкилоти кенгашининг яқинда Жазоирда бўлиб ўтган сессиясида Хитой вакиллари сўзга чиқиб, Совет Иттифоқи шаънига қабиҳ туҳматлар қилдилар. Бир қанча капиталистик мамлакатларда коммунистик партияларга ўзларини қарама-қарши қилиб қўяётган бузғунчи, янги троцкийчи группалар Пекиннинг очиқдан-очиқ қувватлашига таяниб, активлашиб қолдилар.

Социализм учун курашга ҳеч бир алоқаси бўлмаган ўзларининг алоҳида сиёсий мақсадларини ўтказишга уринаётган ХКП раҳбарлари ҳеч қандай воситалардан қайтмаётирлар, жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлиги тўғрисидаги муҳим масалалар атрофида мунофиқларча найрангбозлик қилмоқдалар. Улар марксчи-ленинчи партияларни орани бузиб юборамиз, деб қўрқитиб, коммунистларнинг бирликка бўлган табиий интилишидан фойдаланиб, коммунистик партияларнинг қўлини боғлаб қўйишга, ХКП раҳбарлигининг ғоявий муртадлигининг ва бузғунчилик фаолиятининг коммунистик партиялар томонидан фош қилинишига халақит беришга уринмоқдалар.

Шу сабабли, КПСС Марказий Комитети Марказий Комитетнинг февраль Пленуми материалларини эълон этишга, Хитой раҳбарларининг ленинизмга қарши платформасини ва бузғунчилик фаолиятини танқид қилиб чиқишга қарор қилди. Марксизм-ленинизм революцион назариясининг софлиги учун, халқаро коммунистик ҳаракатнинг Москва кенгашлари Декларациясида ва Баёнотида ифодаланган йўли учун кураш манфаатлари шуни талаб қилади.

Ҳамма тусдаги оппортунистларга муросасиз равишда қарши чиқиб, ревизионистларга, догматикларга, троцкийчиларга ва «сўл революцион сафсата қаҳрамонларига» қарши чиқиб, халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлиги учун улуғ Ленин курашгани сингари қатъият ва сабот билан курашмоқ керак.

Марксизм-ленинизм принципларига содиқ бўлган бизнинг партиямиз вужудга келган қийинчиликларни бартараф қилиш, Хитой раҳбарларининг КПСС билан ва бошқа қардош партиялар билан бўлган келишмовчиликларини бартараф қилиш йўлларини қидиришга бундан буён ҳам тайёр. Бизнинг партиямиз, унинг ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитети халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлигини мустаҳкамламоқ учун, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм йўлида курашаётган ҳамма кучларни жипслаштирмоқ учун зарур бўлган ҳамма чораларни кўрдилар ва бундан буён ҳам кўрадилар. Бизнинг партиямиз умум революцион марксизм-ленинизм ишимизнинг тантанаси учун олиб борилаётган улуғ курашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

(«ПРАВДА»нинг 3 апрелдаги бош мақоласи).

ЯНГИ МАШИНАЛАР

Корхонамизнинг экспериментал цехи коллективи шу йилнинг биринчи кварталида қишлоқ хўжалиги учун янги машина ва деталлар ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштиришга сўз берган эди. Азаматлар ўз ваъдаларини устидан чиқиш учун тинмай ғайрат қилдилар.

Цех коллективи февраль ойида НЮ-22 маркали 25 та янги чигит экиш машинасини дала шароитида синашга тайёрлаб қўйди. Бу агрегат зич уяларга чигитни сифатли қадайди.

Цех меҳнатсеварлари ПГС-2-4А маркали тупроққа гербицид берувчи 50 та янги мосламага 37 хил янги деталлар ишлаб бериши. Азаматлар республикамиз пахтакорлари учун янги хил машиналар тайёрлашни ўзлаштириш билангина чегараланиб қолмаётирлар. Ҳозир улар халқаро бирдамлик куни — 1 Май шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, Афғонистонга 95 та СТХ—4 сеялкаларини жўнатиш учун тайёргарлик кўрмоқдалар.

Ж. ПИРМУХАМЕДОВ,
«Ўзбексельмаш» заводи инженери, «Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

Урта Чирчиқ районидаги Охун бобоев номли колхознинг Икром Тожиматов бошлиқ комплекс механизациялашган пахтачилик звеноси Ж. Кўчиев тажрибаси асосида бу йил 45 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 27 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга аҳд қилган. Ҳозир звено далаларида кўкламги экишга тайёргарлик ишлари қизғин бораётир. Суратда: ўртоқ И. Тожиматов.

А. Абалян фотоси.

Венгрия азиз меҳмонларни олқишламоқда

КОЧ, 2 апрель. ТАСС махсус мухбирлари **Д. Бочаров** билан **М. Попов** хабар берадилар:

Н. С. Хрушчев, П. Е. Шелест, Г. А. Денисовлар Янош Кадар ва Венгриянинг бошқа раҳбарлари билан биргаликда тушдан сўнг «Золотой колос» номли қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативига келдилар. 7 минг хольд (1 хольд 0.57 гектарга баравар) ер майдони бўлган бу кооперативнинг 700 дан кўп аъзоси бор. Кооператив ишлаб чиқаришининг асосий тармоқлари д е ҳ қ о н ч и лик, чорвачилик ва паррандачиликдир. Коч қишлоғида кооперативлаштириш бошланган 1949 йилдан кейинги даврда бу хўжалик муттасил ривожланиб борди.

Қишлоқ аҳолиси азиз меҳмонларни шодиёна кутиб олди.

Қишлоқ совети биносида самимий суҳбат бўлди. «Золотой колос» кооперативининг раиси Миклош Керменди қишлоғидаги кооператив ҳаракати тўғрисида ва ҳозирги бирлашган йирик хўжаликнинг вужудга келиши тўғрисида гапириб берди. У. кооператив ишлаб чиқаришнинг тобора ривожланаётганлигини ва кооператив аъзоларининг даромади ўсиб бораётганлигини таъкидлади. Кейинги уч йил ичида, деди у, кооперативда бир хольддан олинган буғдойнинг ўртача ҳосили 12.6 центнер, маккажўхори ҳосили 18 центнер бўлди. Кооперативда бу экинлардан ташқари қанд лавлаги ва сабзи ҳам етиштирилади. бу экинлар деҳқончиликдан олинаётган даромаднинг қарийб 40 процентини бериб турибди. Ҳозирги вақтда кооперативнинг йиллик даромади 18 миллион форинтни ташкил этади, ишлаётган ҳар бир киши бошига тўғри келадиган ўртача даромад 18 минг форинтга етди.

Кооператив партия ташкилотининг секретари Жигмонд Замборски қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативининг коллективи ўртасида олиб борилаётган партиявий иш тўғрисида меҳмонларга гапириб берди.

Н. С. Хрушчев суҳбат учун ташаккур изҳор қилди ҳамда кооператив аъзоларининг муваффақиятларини мақтади, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг конкрет масалалари билан қизиқди ва бир қанча амалий маслаҳатлар берди.

Дўстона ва самимий суҳбатдан сўнг кооператив раҳбарлиги Н. С. Хрушчевга ва бошқа меҳмонларга эсдалик совғалари тақдим этди.

Шундан кейин Н. С. Хрушчев, П. Е. Шелест, Г. А. Денисов, шунингдек Я. Кадар ва венгриялик бошқа ўртоқлар кооператив хўжалигини кўздан кечирдилар. Хўжаликни кўздан кечиргандан сўнг совет меҳмонлари ва уларнинг ҳамроҳлари Тата район марказига йўл олдилар ва бу ердан махсус поездда Будапештга жўнаб кетдилар.

БОҒ-РОҒЛАР БАРПО ЭТАЙЛИК

Республикамизнинг ҳамма область ва шаҳарларида кўчат ўтқазиш ойлиги қизғин давом этяпти. Кекса боғбонлар, ишчилар, хизматчилар, студентлар ва ўқувчилар жамоатчилик асосида кўплаб мевали ва манзарали дарахтлар ўтқазмоқдалар. Уларнинг мақсидлари ва ниятлари бир. У ҳам бўлса республикамизни бутун бир боғ ўлкасига айлантириш.

Областимиз шаҳарларида шу кунгача 265 минг туп ўрнига 408,5 минг туп кўчат ўтқазилиб план 154,1 процент бажарилди. Кўчат ўтқазишда Оҳангарон ва Янгиобод шаҳар меҳнаткашлари бошқаларга намуна бўлдилар. Улар планни 230 процентдан ошириб бажардилар.

Оҳангаронликлар 43 минг туп ўрнига 101,5 минг, янгиободликлар эса 23 минг туп ўрнига 53,1 минг туп кўчат ўтқаздилар. Янгийўл меҳнаткашлари 46 минг туп ўрнига 58,3 минг, чирчиқликлар 52 минг ўрнига 77,3 минг туп кўчат ўтқаздилар.

Бекободликлар ҳам, олмалиқликлар ҳам белгилангандан кўра анча кўп мевали ва манзарали дарахтлар ўтқаздилар.

Областимиз шаҳарларининг ҳаммаси кўчат ўтқазиш планини ошириб бажарди.

Шаҳар коммунал хўжаликлари ўртасида айниқса оҳангаронликлар юксак натижаларга эришдилар. Улар планни 409,5 процент қилиб бажардилар

Областимиз шаҳарларида кўчат ўтқазиш қизғин давом этяпти.

ЎРТА ОСИЁ ЖУРНАЛИСТЛАРИ ИЖОДИЙ АЛОҚАЛАРИНИ МУСТАҲКАМЛАМОҚДАЛАР

Ўрта Осиё журналистлари амалга ошираётган ишлар миқёси ғоят катта. Ҳозир Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистонда 259 та газета ва журнал нашр қилинаётганлиги, уларнинг тиражи деярлик 3,5 миллион нусхани ташкил этганлигининг ўзиёқ буни яққол кўрсатиб турибди. Телевидение тармоқлари тўхтовсиз ўсмоқда. Ўрта Осиё матбуот, радио ва телевидение ходимлари мамлакатимиздаги барча журналистлар қатори газетанинг ҳар бир сатри, эфирда янграган ҳар бир сўз партияга, халққа тезроқ коммунистик жамият қуриш ишига ёрдам бериши учун ҳаракат қилмоқдалар.

Ўрта Осиё матбуот, радио ва телевидение ходимларининг бўлиб ўтган семинар-кенгаши КПСС Марказий Комитети идеология бўлими мудирининг биринчи ўринбосари В. И. Снастиннинг коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида матбуот, радио ва телевидение олдида турган вазифалар ҳақидаги докладини муҳокама қилдилар. Ялпи ва секция мажлисларида улар тўпланган тажрибаларини ўртоқлашдилар, редакция ишларининг бундан кейинги планларини белгиладилар.

Матбуотнинг катта пахта учун кураши тўғрисида сўзлаган «Қизил Ўзбекистон» газетасининг редактори М. Қориев, журналистларнинг саноатни ривожлантиришдаги катта роли ҳақида гапирган «Советская Киргизия» газетасининг редактори П. С. Денисюк, қишлоқ хўжалигини интенсивлаш масалаларига тўхталган «Тожикистони Совети» газетасининг редактори А. Х. Халимов, «Народное хозяйство Средней Азии» журналининг редактори Н. П. Ковинев ва бошқа нотиқлар журналистлар шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг қайноқ ижодий фаолиятларини ёритишда ташаббус кўрсатишлари лозимлигини уқтирдилар.

Семинар-кенгашда кўрсатиб ўтилганидек, журналистларнинг шарафли бурчи —Ўрта Осиё республикалари экономикасининг энг муҳим тармоғи ҳисобланган пахтачиликни жадал юксалтириш учун умумхалқ курашида ўз ролини ҳар томонлама оширишдан иборат. Матбуот, радио ва телевидение бундан буён ҳам Ўрта Осиё пахтакорлари традицион мусобақасининг ташаббускори бўлиши керак. Колхоз ва совхозлар томонидан олинган юксак мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлашда партия ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатишлари керак. Бу йил 30 центнердан кам пахта ҳосили оладиган бирорта хўжалик қолдирмасликка ва бошқарма бўйича ўртача гектаридан 32,2 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қарор қилган Хева ишлаб чиқариш бошқармасининг колхозчилари, қишлоқ ва сув хўжалиги мутахассисларининг ватанпарварлик ташаббуси издошларининг сафини кенгайтириш зарур. Матбуот пахтани машинада териш масаласига кўпроқ эътибор беришга даъват этилган.

Учрашув қатнашчилари матбуотнинг экономикани юксалтириш соҳасидаги вазифалари тўғрисида гапирар эканлар, илғор тажрибаларни пропаганда қилиш масаласини олдинги ўринга қўйдилар. Учрашувда таъкидлаб ўтилганидек, бу иш актив олиб борилиши лозим. Фан ва практиканинг энг яхши ютуқлари тўғрисида гапириб беришнинг ўзигина кифоя эмас. Муҳими—новаторлик ҳаракатини кенг жорий этишни таъминлаш, бу ҳаракатни барча меҳнаткашларга етказа билишдан иборат.

Совет матбуотининг кучи унинг юксак ғоявийлигидадир. Ўқувчини ҳаётга, меҳнатга тўғри муносабатда бўлиш руҳида тарбиялайдиган, уни маънавий жиҳатдан бойитадиган, сиёсий фикр доирасини кенгайтирадиган материалгина салмоқли бўлади. Шу ҳақда гапирган «Совет Туркманистони» газетасининг редактори М. Бадаев ва бошқа нотиқлар КПСС Марказий Комитети июнь Пленумидан кейин Ўрта Осиё республикаларидаги газеталар, радио ва телевидение меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш масаласига эътиборни янада кучайтирганликларини таъкидладилар.

«Правда Востока» газетасининг редактори А. Д. Ивахненко учрашув қатнашчилари билан қизиқарли фикрларни ўртоқлашди. Ўртоқ Ивахненко Ўрта Осиё республикалари газеталарининг қўшма сонини чиқаришдаги тажрибалар ҳақида гапирди. Бутун иқтисодий район учун муҳим аҳамиятга эга бўлган йирик проблемаларни ёритишда ўз кучларини бирлаштириб, қардош республикаларнинг газеталари яхши ташаббусга асос солдилар. Бу ташаббус ўқувчилар, партия ташкилотлари томонидан яхши баҳоланди. Газеталарнинг янги сонлари, саҳифалари ва айрим материалларини биргаликда чиқариш кўзда тутилмоқда. Бундай ҳамкорлик ҳеч сўзсиз Ўрта Осиё журналистлари олдида турган барча вазифаларни ҳал этишда энг ижобий самаралар беради. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг радиоэшиттириш ва телевидение бўйича давлат комитети раиси У. Ё. Иброҳимов ва редакция коллективларининг бошқа вакиллари ҳам ўз сўзларида шу темага тааллуқли ёрқин мисоллар келтирдилар.

Семинар-кенгаш қатнашчилари газеталарнинг танқидий чиқишларига тааллуқли айрим фикрларни айтдилар. Энг муҳими ва асосийси шундаки, ҳар бир танқидий чиқишда партиявийлик бўлиши, ишни яхшилашга интилиш ва хўжалик ҳамда жамоатчилик фаолиятининг у ёки бу соҳасидаги камчиликларни тугатиш назарда тутилиши лозим. Ҳар бир танқидий мақоланинг таъсирчанлигини таъминлаш, жамоатчиликни ана шу материал юзасидан кўрилган тадбирлар билан хабардор қилиб туриш зарур. Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети идеология бўлими мудирининг ўринбосари А. А. Абакиров ўз сўзида шулар ҳақида тўхталди.

Журналистлар ўз ишларини анализ қилар эканлар, редакцияларнинг ҳаёт билан яқиндан алоқада бўлиши, авторлар активига таяниши ютуқлар гарови эканлигини кўрсатиб ўтдилар. «Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори А. Исмоилов матбуотда жамоатчилик асосларини ривожлантириш соҳасидаги қимматли тажрибалар билан ўртоқлашди. У кўрсатиб ўтдики, сўнгги вақтларда Тошкент газеталарининг редакциялари ишчи-қишлоқ мухбирларининг ҳаракатига раҳбарликни кучайтирдилар, редакция ишларига активларни — ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, фан ва маданият арбоблари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларини кўпроқ жалб қилабошладилар. Омма билан мустаҳкам алоқа редакция ишларида яхши самара бермоқда. Тожикистон ССР Министрлар Советининг радиоэшиттириш ва телевидение бўйича давлат комитети раиси В. Ш. Шарипов телетомошабинлар ўртасида олиб борилаётган оммавий ишлар тўғрисида сўзлаб берди.

Қирғизистон ССРдаги Тюп ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг «Коммунистик меҳнат» газетаси редактори Б. О. Осмоновнинг сўзи қизиқиш билан кутиб олинди. У редакция журналистларининг қишлоқ мухбирлари ёрдамида КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорларини амалга ошириш учун қишлоқ меҳнаткашлари курашидаги тажрибаларга бағишланган мазмунли материалларни қандай тайёрлаётганликлари тўғрисида гапириб берди.

Ўрта Осиё журналистларининг ижодий мунозарасида «Известия» газетаси бош редакторининг ўринбосари Г. М. Ошеверов, «Правда» газетасининг саноат бўлими бўйича редактори С. М. Балбеков, «Сельская жизнь» газетаси бош редакторининг ўринбосари К. Н. Шапошников, ТАССнинг иттифоқ ахбороти бўйича бош редакторининг ўринбосари Е. М. Фадеичев, СССР Министрлар Советининг радиоэшиттириш ва телевидение бўйича Давлат комитети раисининг ўринбосари В. И. Чернишев, бош редактор, АПН правлениесининг аъзоси Г. Н. Спиридоновлар ҳам қатнашдилар.

Семинар-кенгаш қатнашчилари бир қанча жойларга экскурсияларга бордилар. Улар Чирчиқ электр химия комбинати, Тошкент областининг «Политотдел» ва «Қизил Ўзбекистон» колхозлари, «Ташсельмаш» заводи ва Тошкент тўқимачилик комбинати, «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» газеталари Бирлашган нашриётининг босмахонаси ва Тошкент телевидениеси студиясида бўлдилар.

3 апрелдаги сўнгги ялпи мажлисда КПСС Марказий Комитети идеология бўлими секторининг мудири Т. К. Куприков сўзлади.

Семинар-кенгашда КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюросининг раиси В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

„ЗОНД-1“ ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Планеталараро узоқ масофаларга учиш учун мўлжалланган космик системани ишлаб чиқиш мақсадида 1964 йил 2 апрелда Совет Иттифоқида «Зонд-1» автоматик станция билан кўп босқичли учирувчи ракета тажриба учун учирилди.

Такомиллаштирилган учирувчи ракетанинг сўнгги босқичи Ернинг оғир сунъий йўлдошини оралиқдаги орбитага олиб чиқди, сўнгра фазонинг ғарбий нуқтасида шу йўлдошдан ажралиб чиққан космик ракета «Зонд-1» автоматик станциясини иккинчи космик тезликда ҳаракат қилдириб, уни мўлжаллангани́га яқин бўлган траекторияга олиб чиқди.

«Зонд-1» станциясининг ичидаги аппаратлар учиш программасига мувофиқ, шунингдек радио орқали Ердан бериладиган команда бўйича автоматик суратда ишга туширилади.

«Зонд-1» станцияси билан бир неча марта алоқа боғланди.

Совет Иттифоқи территориясидаги махсус ўлчаш комплекси автоматик станциянинг учишини кузатмоқда ва унинг траекторияси параметрларини аниқламоқда.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

АТЕИСТИК ПРОПАГАНДА ЖАНГОВАР БЎЛСИН

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съездида қабул қилинган партия Программасида мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш йўллари равшан кўрсатиб берилган. Бу жамиятни барпо этиш учун ўзаро чамбарчас боғланган уч асосий вазифани ҳал қилиш лозим. Бу вазифалар коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, ижтимоий муносабатларни шакллантириш ва янги инсонни, коммунистик жамият аъзосини тарбиялашдан иборат.

Халқимиз олдида турган мураккаб иқтисодий вазифаларни ҳал этиш кишилар онгини ҳар томонлама оширишга бевосита боғлиқ. Шунинг учун ҳам коммунизм қурилиши авж олдирилган ҳозирги даврда партиямиз меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш масалаларига эътиборни тобора кучайтирмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг июнь (1963 йил) Пленумида идеология масаласининг муҳокама қилинганлиги ҳам шундан далолат беради. Пленум меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш юзасидан бажарилиши лозим бўлган вазифаларни аниқ белгилаб берди. Пленумда таъкидланганидек, совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялаш ишининг муҳим таркибий қисми — ўтмишнинг зарарли қолдиқларини, хусусан дин сарқитларини тугатиш учун курашдир.

Жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг ташкилотчиси В. И. Ленин Коммунистик партиянинг динга муносабатини асослаб берди. Партиянинг динга муносабати диннинг реакцион моҳиятидан, унинг синфий характеридан келиб чиқади.

Халқаро пролетариатнинг доҳиси Карл Маркс «Дин— халқ учун афъюндир» деган эди. Маркснинг бу таърифи Коммунистик партиянинг дин масаласидаги сиёсатига асос бўлиб қолди. Партиямиз динга сира бефарқ қарай олмайди. Чунки диний мафкура меҳнаткашларни маънавий қулликка даъват этади, коммунизм учун кураш йўлидан чалғитади; эзгу ниятлар ва тилаклар бу дунёда амалга ошмайди деб алдайди, ҳамма нарсани илоҳий куч амрига боғлаб қўяди. Шунинг учун ҳам В. И. Ленин партия динга қарши ғоявий кураш олиб бориши зарур деб кўрсатди.

Шу билан бирга, В. И. Ленин динни маъмурий йўл билан йўқ қилиш, уни қонун йўли билан таъқиқлаб қўйиш керак деган қарашларга қарши курашиб, давлатга нисбатан дин хусусий иш бўлиши кераклигини кўрсатиб берди. Бу эса диний муассасалар давлатдан ажратиб ташланиши, улар давлат ишларига аралашиш ҳуқуқидан маҳрум этилиши керак, деган маънони англатади.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасидан кейин чиқарилган қонунлардан бири динни давлатдан, диний муассасаларни эса мактабдан ажратиш ҳақидаги декрет бўлди. Совет давлати тарихда биринчи бўлиб амалда диний муассасаларни давлатдан ажратди, уларни аввалги имтиёзларидан маҳрум қилди. Давлат диний муассасаларга моддий ёрдам бермайдиган бўлди. Ҳар бир совет граждани виждон эркинлигига эга бўлди. Ҳамма гражданлар қайси динга мансуб бўлишларидан қатъий назар, қонун олдида тенг ҳуқуқли деб эълон қилинди. Мактаблар ва ўқув юртларида диний таълим ман этилди.

Буржуа пропагандаси СССР да виждон эркинлиги йўқ, дин тақиқлаб қўйилган деган уйдирмани кўпдан бери тарқатиб келмоқда. Бу — Совет мамлакати душманларининг социалистик воқелигимиз тўғрисида зўр бериб тарқатаётган туҳматларидан биридир, холос. Совет кишиларининг аксарияти диндан қайтиб, атеист бўлиб қолганликларининг, уларнинг материалистик дунёқараши тобора шаклланиб бораётганлигининг асл сабабларини буржуа идеологлари тушунишни истамайдилар.

Ғарб пропагандаси бир вақтлар айрим руҳонийларнинг жавобгарликка тортилганлигини эслаб, СССРда диннинг гўё таъқиб остида эканлигини исботлашга уринмоқда. Лекин ҳеч қачон, ҳеч бир дин арбоби ўзининг диний ишлари учун жавобгарликка тортилган эмас. Мабодо баъзи руҳонийлар устидан суд процесслари уюштирилиб, улар устидан қатъий ҳукмлар чиқарилган экан, бунинг сабаби — уларнинг антисовет фаолиятидир. Диннинг эса бунга ҳеч қандай алоқаси йўқ.

Тарихни эслайлик. Бу нарса бизга Совет давлатининг динга бўлган муносабатини янада яққолроқ тушуниш имконини беради.

Октябрь революцияси ғалабасидан сўнг руҳонийлар, шу жумладан мусулмон руҳонийлари Совет ҳокимиятига қарши позицияда турди. Гражданлар уруши йилларида улар очиқдан-очиқ Совет давлати душманларини қўллаб қувватлади. Совет Туркистонида 1918 йилда руҳонийлар томонидан тузилган «Иттиҳоди ислом» деб аталган контрреволюцион ташкилот босмачиларга яқиндан мадад берди.

Тинч қурилиш даври бошлангач, руҳонийларнинг бир қисми мажбур бўлиб Совет ҳокимиятини расман таниган бўлса ҳам, лекин улар зимдан курашни давом эттиравердилар. Шаҳар ва қишлоқларда антисовет пропагандаси олиб борилди. Айниқса, мамлакатимизда колхоз ҳаракати оммавий равишда бошланиб, партия қулоқларни синф сифатида тугатишга киришганида дин тарғиботчилари Советларга қарши чиқишларни кучайтириб юбордилар.

Руҳонийлар деҳқонларга мурожаат қилиб, колхозга кирманглар, кофир бўласизлар, худо бунинг учун сизларга фалокат юборади, деб уларни қўрқитмоқчи бўлдилар. Намоздан сўнг масжидларда ҳам, мозорларга зиёрат қилган аҳоли орасида ҳам руҳонийлар ўтакетган контрреволюцион ташвиқот олиб бордилар. Кўпгина масжид, мадраса ва мозорларда босмачилар бошпана топди. Бу жойларда қурол-аслаҳа сақланди, антисовет варақалар ёзилди.

Масалан, Чатқол тоғи этакларида жойлашган «авлиё» Идрис мозори газандалар уясига айланиб, шу ерда кўзга кўринган дин арбоби Носирхон тўра босмачилар тўдасини йиғабошлади. Шоҳимардондаги мозорда ҳам худди шундай ишлар қилинди.

Ажойиб революцион ёзувчи, шоир ва давлат арбоби Ҳамзанинг 1929 йилда фанатик руҳонийлар томонидан ваҳшиёна ўлдирилганини ким билмайди дейсиз! Озодлик истаган кўпгина ўзбек аёлларининг, жумладан, истеъдодли артистка Нурхон Хўжаеванинг тақдири ҳам шундай бўлди. Дин ниқоби остига яширинган кишилар уни ҳалок этди.

Совет ҳокимияти социализм ишига қарши бош кўтарган унсурларнинг жазосини бериб жуда адолатли иш қилди.

Мамлакатимизда социализм ғалаба қилиши билан диннинг социал илдизлари қирқиб ташланди. Диний муассасалар эса, Совет давлатига нисбатан ўз муносабатларини ўзгартиришга мажбур бўлиб, лояль позицияга ўтиб олдилар. Бундай позиция диний муассасаларга аҳоли орасида ўз таъсирини кучайтириш имкониятини берди. Айниқса шахсга сиғиниш даврида динга нисбатан муносабатнинг ленинчи принциплари бузилиши туфайли руҳонийлар ўз мавқеларини мустаҳкамлаб олдилар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Л. Ф. Ильичев КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Идеология комиссияси мажлисида (1963 йил ноябрь) атеистик тарбия масалалари юзасидан қилган докладида 1943—1944 ва ундан кейинги ўн йилликда диний ташкилотларга асоссиз имтиёзлар берилганлигини қайд қилиб ўтди. Бундан ташқари ўша йилларда илмий-атеистик пропаганда ҳам ниҳоятда бўшаштириб юборилган эди.

Партиямиз Марказий Комитети ўзининг бир қатор қарорларида динга қарши курашни астойдил кучайтириш йўлларини ишлаб чиқди. Шу йил бошида КПСС Марказий Комитети томонидан илмий-атеистик пропагандани кучайтириш тадбирлари тўғрисида қабул қилинган қарор меҳнаткашларни жанговар атеизм руҳида тарбиялашнинг конкерт программасидир.

Диннинг узил-кесил инқирозга юз тутганлигини англаган руҳонийлар бутун чоралар билан ўз таъсирларини сақлаб қолишга уринмоқдалар. Диний муассасалар ва руҳонийлар, шу жумладан, ислом динининг намоёндалари диний ақидаларни «замоналаштиришга», динни «модернизация», яъни янги тарихий шароитга мослаштиришга ҳар томонлама ҳаракат қилмоқдалар.

Диний муассасалар мисли кўрилмаган техника ва илмий прогрессга эришилган, инсон космосни забт этаётган даврни ҳисобга олишга мажбур бўлмоқдалар. Агар илгари социалистик қурилишни дин пешволари бетиним қоралаб келган бўлсалар, эндиликда улар социализм ва дин бир хил таълимот деб ваъзхонлик қилмоқдалар. Руҳонийлар орасида, паранжи ёпиниш шарт эмас, «авлиёлар»га сиғинмаса ҳам бўлаверади, рўзани ҳам ҳамма тутавериши мажбур эмас, деган фикрлар тобора устун бўлиб қолмоқда.

Тактиканинг ўзгаришига бир назар ташланг: аввал Совет ҳокимиятига қарши ошкора кураш, сўнгра зимдан душманлик, ундан кейин эса, лояль позиция, энди бўлса социалистик давлат билан ҳамкорлик йўлини қидириш. Бироқ диний ташкилотларнинг бу хил тактикасини тўғри тушунмаслик ҳоллари ҳам йўқ эмас. Шуни ҳар доим ёдда тутиш зарурки, диний муассасалар қандай позицияда турмасинлар, бундан диний идеологиянинг реакцион мазмуни асло ўзгармайди. У бундан бир неча аср аввал қандай реакцион моҳиятга эга бўлган бўлса, ҳозирги кунда ҳам шундай бўлиб қолмоқда. Халқ учун афъюнлик хусусиятини йўқотгани йўқ. Бинобарин, динга қарши курашнинг аҳамияти камайибгина эмас, ортиб бормоқда.

Дин-мамлакатимиз ичидаги илмий дунёқарашнинг асосий душмани, ўтмишнинг энг яшовчан сарқитларидан бири бўлиб, аҳолининг бир қисми ҳали бу сарқитлардан қутила олгани йўқ. Динга жанговар, ҳужумкор илмий-атеистик пропагандани қарама-қарши қилиб қўйиш ,кишиларга жисмоний ва маънавий путур етказаётган, жамиятга қарши характерда бўлган хурофотчи секталар фаолиятини фош қилиб ташлаш зарур.

Совет кишилари Коммунистик партия раҳбарлигида инсоният орзу қилиб келган коммунистик жамиятнинг улуғвор биносини қурмоқдалар. Марксизм-ленинизм ғоялари билан мунаввар бўладиган бу бинода диннинг ҳеч қандай сарқитларига ўрин бўлмаслиги керак.

Ғ. ПЎЛАТОВ,
тарих фанлари кандидати.

МАЙ БАЙРАМИ ШАРАФИГА

Корхонамиз меҳнатсеварлари шонли етти йилликнинг олтинчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун кураша бориб катта ғалабани қўлга киритдилар. 1964 йил ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш квартал плани муддатидан анча олдин — 26 мартдаёқ шараф билан адо этилди. Фабрикада меҳнат унумдорлиги бўйича белгиланган план ҳам 106 процент бажарилди.

Бу улкан ютуқларга эришишда айниқса Ш. Зиямуҳамедов бошлиқ 11-коммунистик меҳнат бригадаси аъзоларининг хиссалари катта бўлди. Бригаданинг З. Юнусова, Н. Пенчинкова, М. Шаропова каби меҳнатсеварлари смена топшириқларини ортиғи билан адо этишда ҳамда сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришда барчага намуна бўлдилар.

Х. Ҳакимова, А. Цой ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳам ўтган ойларда чакки ишлашмади.

Коллективимиз ҳиммати баланд. Квартал охиригача планга қўшимча равишда яна 29 минг сўмлик аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга аҳд қилган эдик. Бу маррага ҳам етдик,

Шу кунларда фабрика азаматлари Халқаро бирдамлик куни— 1 Май байрамини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб юбордилар.

М. МИРҚОСИМОВ,
Тошкент ипакчилик фабрикаси директори.

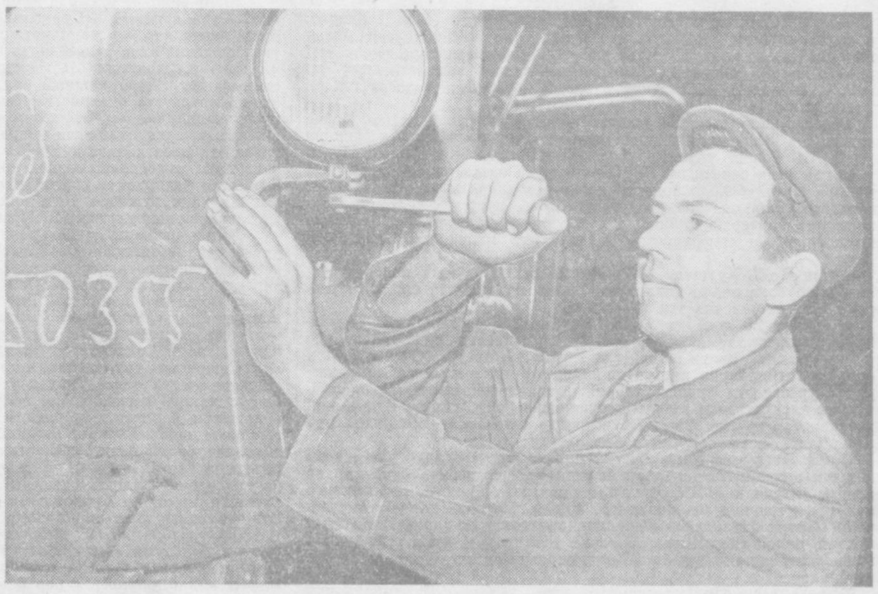

Тошкент трактор йиғув заводида тайёрланаётган турли маркадаги тракторлар бепоён ўлкамиз далаларида жавлон урмоқда. Завод ишчилари қишлоқ хўжалиги учун яна ҳам кўплаб тракторлар етказиб бериш иштиёқида шу кунларда ўзаро социалистик мусобақани қизитмоқдалар. Мусобақада трактор йиғув цехининг илғор ишчиси Рашид Габаулин ўз ҳамкасбларига ўрнак бўлаяпти. Азамат ишчи смена нормаларини доимо ортиғи билан адо этмоқда. Суратда: ўртоқ Р. Габаулин навбатдаги 50 минг 355-трактор қисмларини йиғаяпти.

Б. Абдуллаев фотоси.

БУГУН ВЕНГЕР ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

ДЎСТЛИГИМИЗ ЁҒДУСИ

Ўтган йили кузда менга Ўрта Осиё республикаларида бўлишдек бахт насиб этди. Ватанимдан 4—5 минг километр узоқда бўлган ана шу ўлкаларнинг ҳамма жойида ҳам Венгрия ва Совет Иттифоқи ўртасидаги мустаҳкам алоқаларни кўрсатувчи фактларни учратдим. Фрунзеда ёзувчи Чингиз Айтметов билан, Ашхободда — шаҳарнинг бош архитектори А. Р. Аҳмедов билан суҳбатлашдим. Уларнинг ҳар иккаласи яқиндагина Венгрияга бориб келишган. бу мамлакат уларда ажойиб таассуротлар қолдирибди. Душанбада, телевидение студиясида Венгрия ускуналарини, Тошкент магазинларида Венгрия кенг истеъмол товарларини кўрдим. Гапнинг очиғи, бизнинг саноатимиз «вакиллари»ни Совет Иттифоқининг деярлик ҳамма жойида учратиш мумкин.

Биз венгерлар индустриямиз маҳсулотлари бошқа халқларга яхши хизмат қилаётгани билан ғурурланамиз. Венгрия корхоналари маҳсулотларидан Совет Иттифоқидаги дўстларимиз хурсандлигини эшитганимизда эса айниқса қувонамиз. Агар бизнинг фахримиз бўлган нарсалар ҳақида гапирадиган бўлсак, биринчи навбатда халқ ҳокимияти йилларида яратилган Ватан индустриясининг гигантлари ҳақида айтишга тўғри келади.

50 йиллар боши ҳали ҳам ёдимда. Ўша вақтда мен ўн минглаб ёш кўнгиллилар қатори Дунай металлургия комбинати қурилишига йўл олган эдим. Бу комбинат бўм бўш ерда қурила бошлади. Атрофда нуқул палатка ва бараклардан бошқа ҳеч нарса йўқ эди. Аммо ёш қурувчилар ўша вақтдаёқ келажакни —улкан домналар ва мартенларни, прокат станларини, металлурглар яшайдиган социалистик шаҳарчани кўз олдиларига келтирган эдилар. Венгрия халқининг бу орзуси ўша маҳалда фақат ватман қоғозидагина тасвирланган эди. Комбинат ва унинг шаҳарчаси Дунапентеле (ҳозирги Дунауйварош) лойиҳасини совет инженерлари ва архитекторлари тузиб беришган эди.

Яқинда мен яна ўша жойларда бўлдим. 40 минг аҳолиси бўлган Дунауйварош ҳозир Венгриянинг энг яхши шаҳарларидан бирига айланган. Комбинат бўлса мана кўп йилдирки, чўян, пўлат, прокат ишлаб чиқармоқда. Корхона ускуналарининг кўпгина қисмини Совет Иттифоқи етказиб берган.

Ҳозирги беш йилликда Венгрияда саноатнинг прогрессив соҳаси —химия тез суръатлар билан ривожлантирилади. Химия саноати кўпгина корхоналарни қимматли хомашё билан, қишлоқ хўжалигини эса сунъий ўғитлар билан таъминлайдиган бўлади. Бир қатор янги заводлар қурилади, эскилари реконструкция қилинади. Бу ишда бизга қудратли дўстимиз катта ёрдам кўрсатаяпти. Тисса ва Боршод химия комбинатлари, Сольнок заводи аппаратураларини кўздан кечирганда кўпгина агрегатларда «СССР да тайёрланган» деган сўзлар ёзилган тахтачаларни кўриш мумкин.

Бугун бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин, эртага эса булар бундан ҳам кўп бўлади. Венгрия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги товар обороти ҳажми беш йил ичидаёқ—1961 йилдан 1965 йилгача 65 процентга ошади.

Илгарилари «товар обороти» иборасини эшитганимизда фақат ускуналар, машиналар, ёқилғи ва хомашёлар ортган поезд ва кемалар каби транспорт воситалари кўз олдимизга келарди. Сўнгги йилларда эса кўпгина «товарлар» бошқача, одатдан ташқари йўллар билан жўнатилмоқда. Мен бу ўринда «Дўстлик» нефть қувури ва «Тинчлик» юқори вольтли электр узатиш линиясини кўзда тутмоқдаман.

Маълумки, Венгрия энергия ресурсларига бой эмас. Тўғри, кейинги вақтларда янги шахталар очилди, табиий газ ва нефтнинг янги запаслари қидириб топилди. Бироқ саноатнинг ўсиб бораётган талабларини ҳисобга олганда, бу ресурслар очиқдан-очиқ камлик қилади, кўмир ва нефтни темир-йўл орқали келтириш эса қимматга тушади.

Мана, қарийб бир ярим йилдирки, «Дўстлик» нефть қувури орқали Венгрияга совет нефти келиб турибди. Бу илгаригига қараганда бир неча баробар арзонга тушмоқда. Дунай бўйидаги Сазхаломбатт қишлоғида нефть қувури билан алоқадор бўлган иккита корхона қурилмоқда. Бу корхоналарнинг бири нефтни қайта ишлаш заводи, иккинчиси эса йирик иссиқлик электр станциясидир. Электростанция «қора олтин» чиқиндилари билан ишлайдиган бўлади.

Совет Иттифоқидан, «Тинчлик» юқори волтли электр узатиш линиясидан энергия келиб турибди. Бу энергияни Венгрия халқи мустаҳкамланиб бораётган дўстлигимиз ёғдуси деб атамоқда.

Республиканинг электр энергиясига бўлган талаби йил сайин ўсиб бораётир. Электр энергияси «венгрия кумуши» —алюминий ишлаб чиқариши учун айниқса зарурдир. Маълумки, бизнинг мамлакат бокситларга бой. Венгрия озод қилинганига қадар бу бойликни Германия монополистлари деярли текинга ташиб кетардилар. Мамлакатга алюминий зарур бўлиб қолган тақдирда эса ўша Германиядан ниҳоятда қиммат нарҳда сотиб олинар эди. Эндиликда эса Секешфехервар шаҳарида СССР ёрдамида тўла ишлаб чиқариш циклига эга бўлган алюминий заводи қурилмоқда. Глиноземни алюминийга айлантириш учун Волга гидроэлектростанциялар каскадида ҳосил қилинаётган дунёда энг арзон электр энергиядан фойдаланилади. Бунинг натижасида республика 1980 йилга келиб ҳар йили 300 минг тонна алюминий ишлаб чиқарадиган бўлади. Бу миқдор ҳозирги вақтда Буюк Британия, ГФР ва Италия мамлакатларининг ҳаммасида ишлаб чиқарилаётган алюминий миқдорига тахминан тенг келади.

Бизнинг ҳамкорлигимиз фақатгина саноатнинг ривожланишига яхши таъсир кўрсатибгина қолмасдан, қишлоқ хўжалигида ҳам ажойиб самараларни бермоқда. Қишлоқ хўжалик ходимларимиз буғдойнинг «безостая—2» ва «безостая—3» каби совет навларини жуда мақташади. Бундай нав уруғлардан фойдаланаётган коллектив ва давлат хўжаликлари ҳар гектар ердан ўртача ҳисобда 30 центнер ва ундан ҳам ошириб ҳосил олишмоқда.

Бизда совет қишлоқ хўжалик машиналарига ҳам юқори баҳо беришади. Қалин дўстим, давлат хўжаликларидан бирининг директори менга комбайнларнинг кўпгина хилларини синаб кўрганлигини, лекин «СК—3» комбайнидан яхшисини кўрмаганлигини айтган эди. «Лекин, — табассум билан қўшимча қилган эди у, —мен хойнахой янглиш гапирдим: «СК—4» балки бундан ҳам яхши бўлса керак..»

Мустаҳкам дўстлигимиз СССР ва Венгрия халқларининг маданий алоқаларида ҳам ўз ифодасини топган. Мен Совет Иттифоқининг кўпгина республикаларида бўлганман, бироқ ҳеч қаерда бизнинг буюк шоиримиз Шандор Петефини билмаган кишини учратмадим. Шоирнинг поэма ва шеърлари рус, украин, туркман, эстон ва бошқа кўпгина тилларга таржима қилинган. Бизда эса Пушкин ва Маяковский шеърларини мактабларда ёддан айтишга ўрганишади. Ёдлаганда ҳам фақат венгер тилида эмас, рус тилидагисини ҳам билиб олишади!

Ўтган йил охирида Станиславский ва Немирович-Данченко номидаги Москва музикали театри Золтан Кодаининг «Хари Янош» операсини саҳнага қўйишга тайёрлаётганлиги маълум бўлганида бизнинг айрим музикашуносларимиз анча безовта бўлишди. Шунчалар ўзига хос бўлган миллий операни совет томошабинлари тушунишармикан? Уларнинг безовталиги ноўрин бўлиб чиқди. Москва томошабинлари операни тушунибгина қолмай, Хари Яношни севиб ҳам қолишди.

Менимча бу тасодифий эмас. Операда тараннум этилган лиризм, жўшқинлик, чуқур ватанпарварлик рус характерига ҳам хос хислатлардир. Шундай қилиб, бизнинг дўстлигимиз социалистик интернационализм ғоялари билан суғорилган халқларимиз руҳий хусусиятларининг кўпгина умумий белгиларида ҳам ўз ифодасини топган.

...Яна Ўрта Осиёни эслайман. Тошкентда мен ўртоқ Карой Боц билан учрашдим. Австрия-венгрия армиясининг ёш солдати бўлган Боц биринчи жаҳон уруши даврида асирликка тушиб большевиклар билан танишади. Большевиклар унинг кўзини очиб, оқ-қорани танийдиган қилишади. 1918 йилда Карой Боц Самарқандда Қизил Армия сафига киради, гражданлар уруши фронтларида жанг қилади ва Россия тимсолида ўзининг янги ватанини топади. Ҳаммага маълумки, Деникин, Колчак ва Врангелни совет тупроғидан ҳайдаб чиқарган Қизил Армия жангчилари орасида собиқ ҳарбий асирлар — ўн минглаб Венгрия интернационалистлари бор эди. Айни вақтда Венгрия асирлигида бўлган кўпгина рус жангчилари 1919 йилда Венгрия совет республикасини ҳимоя қилишда ўз кўксиларини қалқон қилишди.

Дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик— халқимизни фашизм зулмидан озод қилишга ўз ҳаётини бағишлаган Совет Армиясининг шавкатли жангчиларини хотирлаганда албатта ана шу сўзлар ёдга тушади. 1956 йилда, халқаро ва ички контрреволюция Венгрия меҳнаткашларининг социалистик ғалабаларига қарши ҳужум бошлаганида ҳам СССР ўзининг интернационал бурчини шараф билан бажарди.

Бузилмас дўстлигимиз социализм ва коммунизм қуриш ишида халқларимизга илҳом ва куч-қувват бағишлайди.

Иштван КУЛЧАР,
венгер журналисти, Будапешт шаҳри,

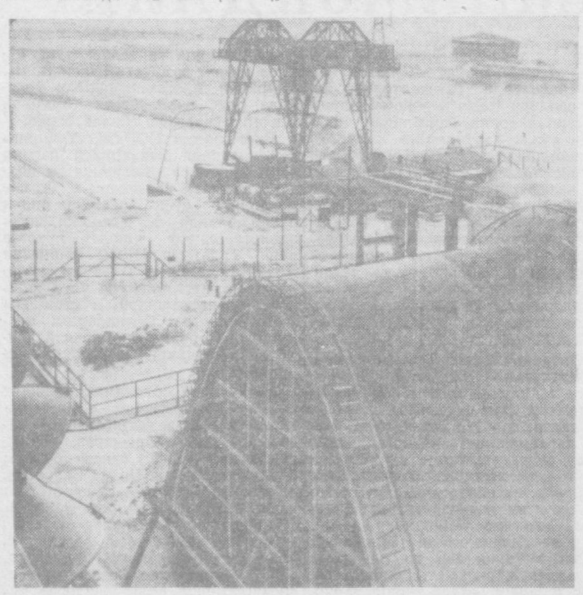

Сазхаломбатт шаҳрида Совет Иттифоқи ёрдамида энг йирик иссиқлик электростанцияси қурилаётир. 600 мегаватт қувватга эга бўлган бу станция «Дўстлик» трубопроводи орқали келадиган нефтни қайта ишловчи завод ёнида қад кўтармоқда. Бу гигантнинг биринчи агрегати ҳозир электр токи бера бошлади.

Суратда: электростанциянинг ҳаракатдаги қисми.

МТИ—ТАСС фотоси.

МИНГИНЧИ МАШИНА

Заводимиз коллективи Узбекистон ССР ва Узкомпартиянинг 40 йиллиги шарафига меҳнат вахтасини қизғин давом эттирмоқда. Машинасозларимиз зиммаларига йиллик планни муддатидан олдин — 28 декабрда адо этиш мажбуриятини олишган. Бу йил азамат пахтакорларга 7425 та «ХТ-1,2» маркали янги осма пахта териш машинаси ҳадя этилади. Шундан 4435 таси йиғим-терим бошлангунча ишлаб чиқарилади.

Ташсельмашчилар юксак социалистик мажбурият изидан бориб, иш суръатини тобора жадаллаштирмоқдалар. Январь ва февраль ойлари топшириғи ортиғи билан адо этилди. Етти йиллик олтинчи йили биринчи кварталининг программасини ҳам муваффақиятли бажардик. Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон ҳамда Узбекистон республикалари заказн муддатидан илгари бажарилди.

28 март корхонамиз тарихида тантанали саналардан бўлиб қолади. Шу куни бош конвейердан мингинчи ХТ-1,2 пахта териш агрегати туширилди. Бу янги машинанинг унумдорлиги аввалги агрегатларникидан 40 процент ортиқ. Биринчи кварталда ишлаб чиқарилган ана шу мингта осма пахта териш агрегати 1400 та «ХВС-1,2» маркали машинанинг ўрнини босаолади.

Г. ДЕМИДОВ,
«Ташсельмаш» заводи кўпнусхали газетасининг редактори.

ШОГИРДЛИКДАН УСТОЗЛИККА

Мастер Татьяна Митрофановна Липина манзурани цехга бошлаб кирди. Агрегатлар саф тортиб турибди. Участкаларда меҳнат авжида. Конвейердан пешма-пеш тайёр маҳсулотлар тушаяпти. Машиналар яратаётган мўъжизалар кишининг ҳавасини келтиради.

— Янги шогирд, бизда ишлайди, — таништирди мастер цех ишчиларига. Сўнг уни электр аппаратлари томон бошлади. Агрегатнинг қисмлари, иши ва маҳсулотлари ҳақида маълумотлар берди. Юргазиш, тўхтатиш йўлларини кўрсатди.

Орадан ҳафталар ўтди. Шогирд машинанинг ипидан-игнасигача пухта ўрганиб олди. Ярим автомат станокда электр аппаратларининг қопқоғи ва изоляторларига ишлов беришни мустақил бажара бошлади. Тайёрлаган маҳсулотларининг сифати зўр, салмоғи жойида.

Шу кезларда цехнинг гильза текислаш участкаси орқада қолиб кетаётган эди. Бу ҳол фақат мастерни эмас, бутун цех коллективини ҳам ташвишга солганди. Бир куни мастер цех ишчилари билан суҳбатлашаётиб, ўша қолоқ участкани кўтариш масаласини ўртага ташлади.

— Шу участкага мени ўтказинг, — деди Манзура.

— Ҳали сен ёшсан-ку, — ҳайрон бўлди мастер.

— Ҳаракат қиламан. Узимни бир синамоқчиман.

Рози бўлишди. Янги участкада ишлар бошланиб кетди. Манзура дастлабки кунларда бир минут ичида уч-тўртта гильзани, кейинчалик беш-олтита, — тўққиз-ўнта — бир соатда эса 600 та гильзани текислаб-силлиқлайдиган бўлди. Маҳорати ошиб борди. Технология сирларини ўрганди. Мана энди у шу кунларда ҳар сменада 4 мингдан ортиқ гильзани силлиқлаб, лакировкадан чиқариб бераяпти. Ойлик ишлаб чиқариш нормаларини доимо 120—130 процентдан адо этмоқда. У дугоналари билан мусобақадош. Ёнидаги станокда ишлаётган слесарь Улмасхон Одилова унинг ёрдамида энди ишлаб чиқариш нормаларини ортиги билан бажариб, мусобақадоши Манзурага тенглашди.

Биргина у эмас, бугун бутун участка қолоқликдан чиқиб олди. Участка коллективи шу кунларда айниқса қизғин ишламоқда. Дугоналар республикамиз ва Узбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейини йиллик ишлаб чиқариш планини ошириб адо этиш билан кутиб олишга аҳд қилишган.

Тошкент шаҳридаги электротехника буюмлари заводи коллективи гагановачи Манзура Юсупованн 1959 йилдан буён илғор ишчи ва актив жамоатчи сифатида танийди. Утган йили завод меҳнатсеварлари Манзурага зўр ишонч билдириб уни Тошкент шаҳар Советига депутат қилиб сайлашди. У бўш вақтларида ўз сайловчилари орасида бўлади, наказларини бажаради.

Яқинда депутат Манзура Юсупованинг ташаббуси билан ёзда чанг, қишда лой бўлиб ётадиган Болгарские огороди кўчасига асфальт ётқизилди.

Сайловчилар ҳам, корхона коллективи ҳам жамоатчи, ташаббускор ишчи Манзура Юсуповадан ғоят хурсанддирлар.

К. МУҲАМЕДОВ.

Суратда: М. ЮСУПОВА.
А. Тўраев фотоси.

ОҚҚЎРҒОН ҲАММА СОҲАДА МАШЪАЛ БЎЛСИН

Тошкент халқ хўжалиги институтининг олимлари қишлоқ хўжалигини интенсивлашда деҳқонларга кўмаклашмоқдалар

КПСС МК ФЕВРАЛЬ ПЛЕНУМИ қарорини амалга оширамиз

Яқинда Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасида иқтисодий конференция бўлиб ўтди. Тошкент халқ хўжалиги институтининг профессор-ўқитувчилари коллективи ташаббуси билан уюштирилган бу конференцияда қатнашиш учун колхоз раислари, совхоз директорлари, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари, агрономлар, илғор бўлим, бригада бошлиқлари, ферма мудирлари, механизаторлар, колхоз-совхозларнинг бош бухгалтерлари, ишлаб чиқариш бошқармаси, бошқарма партия комитетининг ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари таклиф қилинган эди.

Конференцияда бошқарма партия комитетининг секретари ўртоқ С. Тоиров «Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги хўжаликларнинг ўтган йилги иш якунлари ва КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорлари асосида қишлоқ хўжалигини интенсивлаш вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Шундан сўнг институт проректори, иқтисод фанлари доктори, профессор Ю. Е. Шенгер, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши кафедрасининг мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати, доцент Л. М. Теодорович, доцент А. Х. Лалаян, старший ўқитувчилардан Р. Л. Тухшнайд, биология фанлари кандидати Г. А. Понатилова ўртоқларнинг қўшимча докладлари тингланди.

Конференцияда «ЎзССР беш йиллиги» совхозининг бош агрономи В. П. Бакулин ҳам сўзга чиқиб совхозда чигитни қисқа муддатда экиб, уни бир текис ундириб олиш тадбирлари тўғрисида гапирди.

Олимлар ўз сўзларида бошқарма колхоз ва совхозларининг ўтган йилги ютуқларини қайд қилиш билан бирга йўл қўйилган камчиликларнинг сабабларини очиб бердилар. Пахтачилик билан бир қаторда чорвачиликни ҳам интенсивлаш учун нималарга эътибор бериш кераклиги тўғрисида қимматли маслаҳатлар бердилар.

Конференция қатнашчилари профессор Ю. Е. Шенгер (юқоридан пастга), «ЎзССР беш йиллиги» совхозининг бош агрономи В. П. Бакулин, старший ўқитувчи Р. Л. Тухшнайд ўртоқларнинг сўзларини зўр қизиқиш билан тингладилар.

ҚЎЛ ТЕГМАГАН РЕЗЕРВЛАР

Ҳамма соҳада машъал бўлайлик! Иқтисодий конференция ана шу шиор остида ўтди. Бу бечиз эмас. Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ўтган йили қаҳрамонона меҳнат қилишди. Коммунистик мўл-кўлчиликнинг вужудга келтиришга салмоқли ҳисса қўшишди. Пахта ҳосилдорлиги кескин ошди, машина терими соҳасида катта бурилиш юз берди. Кўпгина қолоқ хўжаликлар ўз қаддиларини ростлаб олдилар. Гўшт, сут, ва бошқа чорвачилик маҳсулотларини етиштиришда ҳам сезиларли ютуқлар қўлга киритилди. Кўп йиллар давомида қолоқ бўлиб келган Оққўрғон республикамизнинг машъал бошқармалари сафидан ўрин олди.

Лекин эришилган ютуқлар билан кифояланиб қолиш совет кишиларига ёт. КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қарорларида мамлакатнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган талабини тўла қондириш учун ғалла, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни яқин йиллар ичида 2—3 баравар кўпайтириш вазифаси қўйилди. Бу вазифани муваффақиятли бажариш учун деҳқончиликни химиялаштириш, комплекс механизация ва илғор фан ютуқларини жорий қилиш йўли билан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ҳар томонлама интенсивлаштириш лозим. Агар масалага ана шу нуқтаи-назардан ёндошсак, рақамларнинг мағзини чақиб кўрсак, машъал бошқарманинг ҳали қолоқ томонлари кўп эканлигини, теша тегмаган резервлар фойдаланилмасдан қолиб келинаётганлигини билиб оламиз.

Гапни асосий тармоқ пахтачиликдан бошлайлик. Ўтган йили бошқарма бўйича ҳар гектар ердан 23.4 центнердан ҳосил олинди. Мамлакатга пландан ташқари 10 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб берилди. Агар 1962 йилда атиги 3 тагина колхозда гектаридан 25 центнер за ундан ошириб ҳосил олинган бўлса, 1963 йилда КПСС Марказий Комитети март Пленуми белгилаб берган бу маррага етти колхоз эришди. Деҳқончилик маданиятини ошириш, механизацияни кенг қўлланиш, кадрлар танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш, илғор фан ютуқлари ва тажрибаларни оммалаштириш туфайли ана шундай ютуқларга эришилди. Лекин имкониятлардан ва резервлардан тўла фойдаланилганда эришилган ютуқ янада салмоқли бўларди. Бошқармада кўпгина колхозлар ҳали 25 центнердан, уларнинг бир қисми эса 20 центнердан кам ҳосил олиб келмоқдалар.

Масалан, ўтган йили 15 колхозда гектаридан 25 центнердан кам, шу жумладан саккиз колхоз 20 центнердан кам ҳосил топширди. Ўн етти колхоздаги 171 бригаданинг ҳосилдорлигини солиштириб кўрадиган бўлсак резервлар катта эканлиги яққол кўзга ташланади. Ҳали бошқарма хўжаликларида гектаридан 15 центнердан кам пахта етиштираётган бригадалар анчагина бор. 1963 йилда уларнинг сони 14 тага тушди. Шунингдек 40 та бригадала 15 ва 20 центнер ўртасида ҳосил олинди. Шундай қилиб 171 бригададан 122 тасида ҳосилдорлик 25 центнердан кам бўлди. Вазифа бу йил ана шу кам ҳосилли бригадаларни лоақал ўрта ҳосилли бригадалар даражасига кўтаришдан иборат. Ана шунинг ҳисобигагина бошқарма бўйича тахминан 3 минг тонна қўшимча пахта ҳосили олинади. Бу вазифани бажариш учун деҳқончилик маданиятини ошириш, агротехника тадбирлари комплекси савиясини юксалтириш, барча хўжаликларда минерал ва маҳаллий ўғитлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш, механизацияга кенг йўл очиб бериш лозим.

ЧОРВАЧИЛИК НЕГА ОҚСАЯПТИ

Ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига сўйилган вазнда 75 центнердан ва қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 16 центнердан гўшт етиштирайлик. Партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган бу вазифани оққўрғонликлар қандай бажармоқдалар. Тўғри ўтган йили бошқарма бўйича давлатга чорва маҳсулотлари сотиш асосий турлари бўйича план бажарилди. Лекин кўп колхозлар жуда кам гўшт, сут ва тухум етказиб бермоқдалар: ўтган йили ҳар юз гектар ҳайдаладиган ерга ҳисоблаганда бошқарма колхозларида ўртача 20,7 центнердан гўшт етиштирилди. Шуни ҳам айтиш керакки, кўпгина хўжаликлар гўшт етиштиришни 1962 йилдагига қараганда камайтириб юбордилар. «Октябрь 40 йиллиги», Карл Маркс номли, «Ленинизм», Калинин номли колхозлар бунга мисол бўлаолади.

Гўшт етиштиришнинг бунчалик камайиб кетганлигига ҳеч қандай объектив сабаб йўқ. Шуни очиқдан-очиқ эътироф қилиш керакки, бошқарма хўжаликларида чорвачиликка кам эътибор берилаяпти, улар бу тармоқни ўгай қилиб қўймоқдалар, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, чорва молларининг наслини яхшилаш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилишмоқда. Чорва молларининг нобуд бўлиб кетишига қарши кескин кураш олиб борилмаяпти.

Сут етиштириш соҳасида ҳам худди ана шундай аҳвол юз беряпти. Гарчи ўтган йили ялпи сут етиштириш 5140 тоннага кўпайган бўлса ҳам лекин бу рақамни ҳар юз гектар ер ҳисобига тақсимлайдиган бўлсак бошқарма хўжаликларида сигирлардан жуда кам сут соғиб олинаётганлигини билиб оламиз. Ўтган йили бошқарма колхозларида ҳар бир соғин сигирдан соғиб олинган сут 1111 килограммданга, совхозларда эса 1386 килограммданга тўғри келди. Шундай қилиб сигирларнинг маҳсулдорлиги колхозларда 1962 йилдагига қараганда 77 килограммданга, совхозларда эса 78 килограммданга камайиб кетди. Бу ҳам майлия, айрим хўжаликларда ҳар бир сигирдан атиги 400—600 килограммдан сут соғиб олинди. Ваҳолангки, Дмитров номли колхозда ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут 2253 килограммданга тўғри келди.

Нега бундай аҳвол юз беряпти? Ҳамма гап шундаки, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар чорва молларини боқиш ва парвариш қилишга эътиборсизлик билан қарамоқдалар, наслчилик иши ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Чорвачилик фермаларининг иши устидан контроллик яхши йўлга қўйилмаган. Бошқарма хўжаликлари чорвачиликни интенсивлаштиришда муҳим воситалардан, антибиотиклардан, микроэлементлардан, мочевинадан фойдаланмаётирлар. Сут соғишни механизациялаштириш меҳнат унумдорлигини оширади. Маҳсулот таннархининг камайишига ёрдам беради. Илғор колхоз ва совхозларнинг бу соҳадаги ибратли ишлари ҳаммага маълумдир.

Лекин бошқармадаги колхоз ва совхозларда фермадаги меҳнат жараёнларини механизациялаштириш даражаси жуда суст бормоқда. Ёки бўлмаса бу ишга расмиятчилик билан муносабатда бўлмоқдалар. Масалан, Ленин номли колхозни олиб кўрайлик Бу колхозда бир неча минг сўм сарфланиб, «карусель» типидаги сут соғиш агрегати ўрнатилган эди. Лекин бу иш охирига етказилмади. Сут соғувчилар сигирни ҳамон қўлда соғиб келмоқдалар. Колхоз раиси ўртоқ Кан Иннокентий, колхозчиларнинг пешона тери билан топилган пулнинг зое кетаётганлигига юрагингиз ачишмайдими?

Бундай камчиликка барҳам бериш керак. Ем-хашакдан тежаб-тергаб фойдаланилмаётир. Ана шунинг учун ҳам чорвачилик маҳсулотининг таннархи қиммат бўлиб кетаяпти. Колхозлар 1962 йилда чорвачиликдан 2152 сўм зарар кўрган бўлсалар, 1963 йилда бу зарар 2192 сўмга етди. Кўрилган бу зарар каноп ва пахтадан олинган даромад ҳисобига қоплаб юборилди. Бу билан бошқарма колхозларининг интенсивлаш асосида жамоат ишлаб чиқариши соҳасидаги имкониятларга анча путур етди.

„ОЛТИН“ ТУХУМ

Чорвачиликнинг рентабель эмаслигига сабаб шуки, унинг паррандачилик, қўйчилик, чўчқачилик сингари тармоқлари маҳсулдорлиги ҳам ҳаддан ташқари паст бўлаяпти. Ахир шундай колхозлар ҳам борки, уларда 800—1000 га етар-етмас қўй боқилади, бу қўйни боқиш учун ферма мудири, бригадир, зоотехник, чўпон яна аллақандай штатлар банд бўлади. Хўжайин кўп бўлгани билан ишда унум йўқ. Давлатга топширилаётган айрим қўйларнинг оғирлиги 45—50 килограмм ўрнига, 35—40 килограммданга тўғри келади. Жун қирқиб олинганлиги ҳам баракаси йўқ. Ўтган йили ҳар бир қўй бошига 1,1 килограммдан жун қирқиб олинганлиги, бу назоратнинг, ҳисоб-китобнинг йўқлигидандир. Бўлмаса баъзи бир хўжаликларда ҳар бир қўйдан ярим килограммдан жун қирқиб олинганлигини қандай баҳолаш керак. Илғор хўжаликларда бир қўйдан 3—4 килограммдан жун олинаяпти-ку?!

«Ленинизм», Куйбишев, Войтинцев номли колхознинг раҳбарлари, қўйбоқарлари, бунга нима дейсиз? Ёки сизларда ем-хашак етишмаяптими, боқилаётган қўйларнинг зоти пастми? Ундай деб бўлмайди. Ҳамма сир шундаки, олинадиган маҳсулотнинг бир қисми вақтида расмийлаштирилмайди, талон-торож қилиб юборилади.

Паррандачилик соҳасидаги ишлар билан танишганингизда янада ачинарли манзараларга дуч келасиз. «Коммунизм» колхозида ўтган йили ҳар бир товуқдан 18 тадан тухум олинибди! Бунга ким ишонади? Бу ўринда колхоз раҳбарларига шундай савол билан мурожаат қилиш ўринлидир: Фараз қилайлик, ўзингизнинг хонадонингизда ҳам товуқ бор деб. Агар боқадиган товуғингиз бир йилда 16—18 тадан тухум берса, сиз уни сақлаб турармидингиз? Йўқ, албатта. Дарҳол уни йўқотиш пайига тушардингиз.

Войтинцев номли колхознинг паррандачилиги ҳақида гапирганда ҳам бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Паррандачилик ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, бу соҳа билан хўжакўрсинга шуғулланаётганликлари туфайли бу колхозда бир дона тухумнинг таннархи 64 тийинга тўғри келибди. Ёки бу колхоз етиштираётган тухумлар «олтин» тухумми?

Ҳамма имкониятлар ва шароитлар мавжуд бўлган ҳозирги пайтда чорвачиликка бундай муносабатда бўлиш мумкин эмас. Хўжаликнинг бу тармоғини ҳам интенсивлаш йўли билан бошқариш лозим: гўшт, сут етиштиришни ихтисослаштириш керак: паррандачилик кўп меҳнат талаб қиладиган соҳа. Уни рентабел тармоққа айлантириш учун йирик паррандачилик фермалари ташкил этишга киришишнинг пайти келди. Эндиликда чорвачиликка ҳам хўжалик ҳисобини жорий қилиш, чорвадорларга тўғридан-тўғри улар етиштираётган маҳсулотнинг миқдори ва сифатига қараб, таннархининг қанчалик арзон ёки қимматлигига қараб ҳақ тўлаш керак.

Агар чорвачилик иши тўғри ташкил этилса, барча хўжаликлар ҳатто 1963 йилдаги амалда олинган ем-хашак ресурслари ҳисобига ҳам чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни бир мунча кўпайтириш мумкин эди. 1960 йилда бошқарма колхозларида бир центнер сут етиштириш учун 2,8 центнер озуқа бирлиги ёки нормадагидан 1.5 баравар кўп, семиртириш ҳисобига бир центнер қорамол гўшти олиш учун 17.7 центнер ёки 1.7 баравар кўп озуқа бирлиги, бир центнер чўчқа гўшти учун 16.1 озуқа бирлиги ёки икки баравар кўп озуқа бирлиги сарф қилинган.

МАККАЖЎХОРИГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Булардан келиб чиқадиган хулоса шуки, ем-хашакдан фойдаланишдаги тартибсизликка барҳам бериш керак. Бунинг учун эса, ем-хашак тайёрлаш, уни сақлаш, тақсимлаш ва чорва молларига етказиб бериш билан шуғулланадиган кишиларнинг шахсий жавобгарлигини ошириш талаб қилинади.

Бошқарма хўжаликлари ем-хашак экинлари ҳосилдорлигини ошириш ҳисобига ем-хашак базасини мустаҳкамлаш учун катта имкониятга эгадирлар. Лекин фактлар ана шу имкониятлар эътибордан четда қолиб келаётганлигини кўрсатади.

Кўпгина хўжаликларда ем-хашак экинлари экилади-ю, керагича парвариш қилинмай ташлаб қўйилади. Улар маккажўхорининг қадрига етмаётирлар. Ернинг умрини бекорга ўтказмоқдалар. «Озод» колхозида 1963 йилда суғориладиган ерларга экилган маккажўхорининг ҳар гектаридан 6,6 центнердан маккажўхори дони, 39.6 центнердан силос олинган экан, бу маккажўхори сингари чорванинг энг тўйимли озуқасини етиштириш ва парвариш қилишга хўжасизларча муносабатда бўлишдан бошқа нарса эмас.

Ваҳолангки, бошқармада ери-суви, шароити «Озод» колхози билан бир хил бўлган хўжаликлар маккажўхоридан юқори ҳосил олмоқдалар. Масалан, Дмитров номли колхозда ҳар гектар ердан 28,3 центнердан дон, 323,4 центнердан силос олинган. Тўғри, бу кўрсаткичлар ҳам ўрта даражадан паст. Лекин бошқармадаги бошқа айрим хўжаликлар лоақал ана шу кўрсаткич даражасида ҳосил олганларида эди, у ҳолда бошқарма бўйича ем-хашак етиштириш 46 минг центнер озуқа бирлигига кўпайган бўларди. Ана шунинг ҳисобига тахминан сўйилган вазнда 3 минг центнер гўшт етиштириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга бўладиган сарф-харажатларни анча камайтириш мумкин бўларди.

Ҳар гектар ердан кам деганда 30 центнердан маккажўхори дони ва 400 центнердан силос, гектаридан кам деганда 80 центнердан беда олиш ва шу асосда, чорва маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш, хўжаликнинг бу тармоғини сердаромад соҳага айлантириш ҳозирги кундаги муҳим вазифадир. Бунинг учун эса чорвачиликка, ем-хашак етиштиришга бўлган муносабатни кескин яхшилаш керак.

Бир майдондан икки марта ҳосил олиш учун ҳам базасини мустаҳкамлашнинг муҳим резервидир. Бунинг учун ҳамма имконият бор. Масалан, кузги экинлар ҳосили йиғиштириб олингач, бўшаган ерларга силос учун маккажўхори экиш лозим.

ЮКСАЛИШ РЕЖАЛАРИ

Юқоридаги гаплардан конференцияда фақатгина чорвачилик соҳасидаги резерв ва имкониятлар таҳлил қилинибди, деган хулоса чиқариш керак эмас. Олимлар чорвачиликни кўп фойда берадиган тармоққа айлантиришнинг йўл-йўриқларини кўрсатиб бериш билан бирга бошқарманинг пахтачиликдаги шон-шуҳратини янада кўтариш имкониятлари ҳақида, хусусан пахтачиликни механизациялаш ҳақида ҳам диққатга сазовор рақамларни келтирдилар.

Ҳақиқатан ҳам ўтган йили бошқармада теримни машиналаштириш соҳасида кескин бурилиш юз берди. Ҳар бир машина билан 1962 йилдаги 28 тонна ўрнига колхозларда 41 тоннадан, совхозларда эса 33 тонна ўрнига 54 тоннадан пахта терилди.

Бироқ ҳали машина теримига консерваторларча муносабатда бўлаётган хўжаликлар ҳам йўқ эмас. Масалан, «Коммунизм» колхозида машиналар билан атиги 185 тонна пахта терилди.

Пахтачиликни механизациялаштиришда машъал «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг изидан бориш керак. Бу совхозда пахтани машинада териш йилдан-йилга ортмоқда.

Совхознинг теримни машиналаштириш соҳасида эришаётган ютуқларининг боиси нимада? Бу ерда ишни бошидан пухта қиладилар. Машина терими учун кузда сифатли шудгор қилиб қўйилган яхлит-яхлит карталар ажратилади. Бу майдонлар чигит экишдан олдин машиналарнинг кириши ва чиқиши учун қулай қилиб, кафтдек текисланади. Энг муҳими чигитни ўз вақтида ва сифатли экиб олиш учун, квадратларнинг аниқ чиқиши ва кўчатларнинг бир текис бўлиши учун курашадилар. Машина терими учун ажратилган майдонлардаги ғўзалар алоҳида меҳр билан парвариш қилинади, ўғитга тўйдирилади. Миришкорлар дефолиациянинг сифатли ўтказилиши машина терими муваффақиятини таъминлайдиган энг муҳим омил эканини ҳисобга олиб, бу ишни ўз вақтида ўтказадилар. Кўсакларнинг эрта етилиб, эрта очилишини таъминлаш чораларини кўрадилар. Далаларда биронта ҳам бегона ўтнинг ўсишига йўл қўйилмайди. Шунинг учун ҳам терим машиналари бир текис ва равон ишлайди. Оққўрғонликлар амалда машъаллар тажрибасини ёйиш тадбирларини белгилаб олдилар. Улар бу йил ҳосилнинг 60 процентини машинада теришга аҳд қилдилар.

Маълумки, партия ва ҳукуматимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари олдига маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан бирга унинг таннархини кескин камайтиришга эришиш вазифасини қўйди. Ана шуни ҳисобга олиб колхоз ва совхозларда хўжалик ҳисобини ишлаб чиқаришга қатъий жорий қилиш, кўп ва арзон маҳсулот олаётганларни рағбатлантириш йўлидан дадиллик билан бориш керак. Тўғри, ўтган йили бошқарма бўйича пахтачилик рентабел бўлди, лекин пахтанинг таннархи ҳали юқоридир. Бир центнер пахта 31 сўм 42 тийинга тушди. Ваҳолангки, илғор хўжаликлар масалан, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида бир центнер пахта етиштиришга 19 сўм 8 тийин сарф қилинаяпти.

КПСС Марказий Комитети Февраль Пленуми қолоқ колхозларни илғорлар даражасига кўтаришни энг муҳим вазифалардан бири сифатида қўйди. Районда биронта ҳам қолоқ хўжаликни қолдирмаслик учун ҳамма асос бор. Тажриба етарли. Ўтган йили кўпгина хўжаликлар ўзларининг иқтисодий аҳволларини мустаҳкамлаб олдилар Бу хўжаликларнинг меҳнаткашлари шунга ишонч ҳосил қилдиларки, қанчалик яхши меҳнат қилсалар, шунчалик мўмай даромад оладилар.

Иқтисодий конференция қатнашчилари хўжаликларнинг фаолиятини атрофлича ўрганиб, камчиликларни очиб резервларни кўрсатиб берганликлари учун олимларга миннатдорчилик билдирдилар. Улар КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қарорларини ҳаётга татбиқ қилиш йўлида астойдил кураш олиб бораётганликларини ҳамма соҳада ҳам машъал бўлишга бел боғлаганликларини билдирдилар.

Оққўрғонликларнинг бу йилги белгилаган марралари катта ва масъулиятлидир. **Улар етти йилликнинг олтинчи йили баҳорида мамлакатга 66 минг тонна пахта, 140 минг тонна каноп пояси, 11568 тонна ғалла, сўйилган вазнда 1375 тонна гўшт, 7032 тонна сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга аҳд қилдилар.**

Бу шарафли ва масъулиятли вазифани бажариш йўлида қизғин кураш бошланиб кетди. Сифатли тайёрланган ерларга чигит экишни сифатли ўтказиш учун барча чора ва тадбирлар кўрилмоқда.

Хўжаликларда чорвачиликни ихтисослаштириш юзасидан ҳам қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Оққўрғонликлар партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган вазифани шараф билан бажариш ва бу билан мамлакатимизда коммунизм қурилиши ишига муносиб ҳисса қўшиш учун бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар. Далага чиқсангиз, фермаларда бўлсангиз, бепоён яйловларни кезсангиз бунинг гувоҳи бўласиз.

Н. РИХСИЕВ,
З. ОРИПОВ.

Суратларда, (юқоридан пастга): доцент Л. М. Теодорович ва доцент А. Х. Лалаян докладлари ҳам тингловчиларда катта таассурот қолдирди.

Суратда: конференция залида. Қ. Розиқов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Бадиий фонд устахонаси скульптура цехининг скульптори Филип Иванович Гришченко жонажон республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига «Порлайверсин ҳамиша қуёш!» деган скульптура тайёрламоқда. Суратда: ўртоқ Ф. Гришченко иш устида.

Н-ҚИСМДАН ХАТ

СУРАТ

Олтин куз. Перронда улар анча вақтгача бир-бирларидан кўзларини узмай тик қараб туришарди. Аста эсаётган шаббадада сап-сариқ барглар ширт-ширт узилиб тушарди. Шамол онанинг сочларини тўзғитиб юборди. Ниҳоят Владимир онасига:

— Ойижон вақт бўлди, руҳсат беринг, —дедида ердан буюмлар солинган қопни кўтариб олди. Она ўғлининг сочларини майин қўллари билан силар экан, бағрига босди. Такрор-такрор ўпди. Беихтиёр онанинг кўзларидан ёш томчилари оқиб тушди.

— Ойижон, йиғлаяпсизми?

— Йўқ-йўқ, йиғлаётганим йўқ болам. Фақат сендан бир илтимосим шуки, бурчингни шараф билан ўтагин. Сенинг учун мен қизариб қолмай. Қаерда бўлса ҳам раҳмат эшитишга ҳаракат қил.

Вагон кўздан йўқолгунча она қўл силтаб фарзандига оқ йўл тилаб қолди. Узоқ вақтгача хаёл суриб перрондан кетолмади. Шунда ўғли Володянинг илк бор атак-чечак қилиб юргани, мактабга қатнай бошлагани, шўхликлари кўз ўнгидан ўта бошлади. Бугун эса вояга етган фарзандини хизматга жўнатаяпти...

Кунларни қувиб ҳафталар, ҳафталарни қувиб ойлар ўтабошлади. Ҳар гал почтальон эшикдан кириб келганда она қувончига қувонч қўшилади. У учбурчакли штамп босилган хатни орзиқиб кутади. Жангчи ўғилнинг волидасига ёзган мактуби қисқа ва оддий эди. «Соғлиғим яхши, хизмат яхши давом этаяпти...»

Онага бундан ортиқча сўзнинг даркори ҳам йўқ. У ўғли хизматда нима иш қилаётганини сўрамасди. У фақат бир нарсани—ўғли ҳарбий маҳоратини ошираётганини, совет кишиларининг тинч ҳаёт кечириши ва ижодий меҳнат қилиши учун тинчликни қўриқлаётганини яхши биларди.

Она навбатдаги мактубларнинг бирида ўғлидан суратини юборишни сўраб жуда-жуда соғинганини айтди. «Суратингни кўрсам ўзингни кўргандек бўламан, болагинам» деди.

Мана она илтимос қилган сурат ҳам келди. Унинг орқасидаги ёзувларни ўқир экан ўз кўзига ўзи ишонмади. Ёзувнинг охирига кўз югуртирди, бу хат қисм командиридан олинган бўлиб, ўғли Володя байроқ олдида суратга тушибди. Она: «Қадрли Клавдия Михайловна, Сизнинг ўғлингиз Владимир Петрович хизматини аъло даражада бажараяпти, у дўстлари ўртасида софдил, интизомли бўлиб танилган. Совет Ватанимизнинг ҳар қандай топшириғини бажаришга тайёр бўлган жасур ва мард ўғлингиз билан ҳар қанча фахрлансангиз арзийди» деган сатрларга кўз югуртирар экан перрондаги насиҳати ёдига тушди.

Ҳа, ўғил она наказини тўла адо этаяпти.

Володянинг навбатдаги хати қуйидаги мазмунда эди: Онажон, табриклашингиз мумкин: мени Коммунистик партия аъзолигига кандидат қилиб қабул қилишди. Уйга коммунист бўлиб қайтиб, ўша сиз билган жонажон заводда ишлайман.

Владимир Мамаев ҳозир Туркманистон гарнизонларининг бирида хизмат бурчини ўтаяпти. У қисмдош дўстлари ва командирлари ишончини оқлаётган аълочи жангчи.

Ф. ЛОБЗИН,
подполковник.

ФАН-ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚУЧЛИ ЭЛЕКТРОВОЗ

Ватанимизда дунёда энг кучли электровоз яратилди. У соатига 110 километр тезлик билан юради ва 4000 тонна юкни бемалол тортаолади. Янги электровоз қуввати 6500 киловатт бўлиб, ҳозирги электровозлар қувватига қараганда икки баравар кўп. Электровозлар устида ўтказилган синовлар кутилгандан яхши натижа берди. Бундай электровозлар яқин орада ишлаб чиқарила бошланади.

ВЕРТОЛЕТ ВА ХИМИЯ

Н. И. Камов конструкцияси бўйича янги «К-26» типли вертолет яратилди. У 650 от қувватига эга бўлиб, фақат қишлоқ хўжалигида фойдаланишга мўлжалланган. Вертолет ўсимликларга ўғит, гербицид ва бошқа химикатларни баравар миқдорда сепа олди. У соатига 100—120 гектар ерга ишлов бераолади.

Қ. АХМЕРОВ,
Москва шаҳри.

КЎЧАТ ЭКАЙЛИК, БОҒ ҚИЛАЙЛИК

ҲАЙДАР АКА ҒАЙРАТИ

«Қизил Ўзбекистон» маҳалласи яқиндагина пайдо бўлди. Бу ердаги баъзи уйлар ҳали тўла қурилиб битмаган. Лекин шу кунларда маҳалладаги ҳамма ҳовли ва кўчаларни турли мева дарахтлари ва гуллар кўм-кўк қилиб безатиб турибди. Чунки аҳоли ўз участкасига пойдевор қўймасданоқ ҳовлиси ва кўча эшиклари олдига кўчатлар ўтқазиб қўйган эди. Мана энди улар шу ёш ниҳолларнинг ширин-шакар меваларини татийдилар, соясида ўтириб ором оладилар.

Шу кунларда маҳаллада кўчат ва турли гуллар ўтқазиш қизғин бормоқда. Бу ишга маҳалла комитети аъзоси, тажрибали боғбон Ҳайдар Исмоилов бош бўляпти. Маҳалла аҳолиси ўз кучи билан автобус тўхташ жойидаги майдонни яна ҳам чиройли қилишга аҳд қилди. Бу ишга ҳам Ҳайдар ака бош бўлиб, ўзи 10 туп тол ўтқазди.

Маҳаллада ҳозирнинг ўзида икки минг тупдан ортиқроқ олма, гилос, олича, олхўри, нок, узум, анор, анжир ва бошқа ниҳоллар ўтқазилди. Темирйўлчи Носир Қодиров, илмий ходимлар Маъриф Азимов, Ғулом Каримов, хизматчи Тўлаган Обидов ўртоқларнинг ҳар бири 30—40 тупдан кўчат экиб, ҳовли ҳамда кўчаларни гулзор ва мевазор қилдилар.

Х. НОСИРОВ.

Композитор студентлар меҳмони

Тошкент маданий-оқартув техникумининг студентлари Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби композитор Дони Зокировнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига бағишланган кеча ўтказдилар. Кечада Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистка Коммуна Исмоилова, Ҳасан Султонов ва созанда Саиджон Калоновлар ижро этган қўшиқ ва куйлар ҳаммага манзур бўлди.

Э. МУСАЕВ.

Мурси АҲМАД
Алсаиди М. ТАЛАТ

: ТОШКЕНТДА ОЛИМ БЎЛДИК

— Бу кун менинг ҳаётимда сира унитилмас кун бўлиб қолади, — дейди Алсаиди М. Талат. — Ҳа, мен бахтлиман. Қувончим чексиз. Чунки, мен фан кандидати деган илмий даражани олишга мушарраф бўлдим. Бу менинг учун катта бахт!

Тўрт йил мобайнида мен ва дўстим Мурси Аҳмад Абдул Азиз Муҳамад бу ерда ўз уйимиздагидек яшадик. Дунёда энг илғор совет фанини ўрганишда кўпмиллатли совет ёшлари бизга яқиндан ёрдам ва мадад бердилар. Бунинг учун минг бор раҳмат!

Ҳа, республикамиз олий ўқув юртлари ва аспирантураларида билим олиб, ўз юртларига турли соҳа бўйича мутахассис бўлиб қайтаётган чет эллик ёшлардан бундай самимий юрак сўзларини тез-тез эшитиб туриш мумкин.

Мурси Аҳмад Абдул Азиз Муҳамад ва Алсаиди М. Талатлар Тошкентга 1960 йилда Бирлашган Араб республикасидан ўқишга келишган. Улар ўша йили Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг фитопатология кафедрасига аспирант қилиб қабул қилиндилар. Уларнинг ҳар иккиси қисқа вақт ичида тенгдошлари ўртасида катта ҳурмат қозонди, меҳнатсеварлиги, тиришқоқлиги, билимга чанқоқлиги билан танилди. Улар дастлабки кунларданоқ рус тилини пухта ўрганишга ҳаракат қилишди.

Мурси Аҳмад «Тошкент областида ғўзанинг микроспориоз касаллиги ва унга қарши кураш чоралари» деган тема устида қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун бир неча йил изланишлар олиб борди. У йирик мутахассислар билан маслаҳатлашди, улардан йўл-йўриқлар олди. Республикамиз пахта далаларини кезди, уста пахтакорлар ҳузурида бўлди. Оққўрғондаги машъал «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қизил Ўзбекистон» ва Янгийўлдаги Свердлов номли колхоз далаларида тажриба ишларини олиб борди. У пахтани микроспориоз касаллигидан сақлаш йўлларини аниқлади. Бу билан ёш олим пахтачиликни янада ривожлантириш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди.

— Мен, — дейди биология фанлари доктори, профессор ўртоқ М. А. Каримов, — арабистонлик бу икки аспирантнинг диссертациялари билан яқиндан танишиб чиқдим. Мурси Аҳмад Абдул Азиз Муҳамад диссертациясига эса илмий раҳбарлик қилдим. Бу икки касбдошимиз ўз Ватани — Бирлашган Араб Республикасига қайтганларида бу ерда—Ўзбекистонда олган билимларини амалда фойдаланадилар, деб ишонаман.

Алсаиди М. Талат «Ғўза онтогенезида унинг физиологик хусусиятига турли суғоришнинг таъсири» темасидаги илмий иши учун биология фанлари кандидати деган илмий даража олди. Унинг бу иши шу соҳанинг кўзга кўринган мутахассислари томонидан юқори баҳоланди.

Булардан ташқари Бирлашган Араб Республикасидан пойтахтимизга Шарль Шукри ва Абдул Ҳамидлар ҳам келишган эди. Абдул Ҳамид ўтган йилнинг охирларида Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг Ўсимликлар генетикаси ва физиологияси институтида қишлоқ хўжалик фанлари кандидати деган илмий даражани олишга муваффақ бўлди. Шарль Шукри ҳам яқин кунларда диссертация ёқлайди.

Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг илмий ходимлари, профессор ва ўқитувчилар коллективи, аспирант ва студентлари араб дўстларига бундан кейин ҳам фаннинг юксак чўққиларини эгаллаш, ўз халқининг бахт-саодати йўлида хормай-толмай хизмат қилишларини тиладилар.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Ҳозиргина илмий совет Мурси Аҳмад (чапдан биринчи) ва М. Талат (ўнгдан биринчи) ўртоқларга қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати унвони беришга қарор қилди. Суратда: тошкентлик олимлар уларни чин қалбдан табрикламоқдалар.

А. Абалян фотолари.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

4 АПРЕЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Қорбобо мамлакатида, Урмон газетаси** (болалар учун), 17.35 — **Телевизион янгиликлар**, 17.50 — **Берлинда баҳор** (телевизион фильм), 18.05— **Фан ва техника** (киножурнал), 18.15—**Экран янгиликлари**, 18.50— **Сиз билан қаердадир учрашганмиз** (кинокомедия), 20.25 — **Эстрада концерти** (телетомошабинлар талабига мувофиқ).

21.35 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 21.40 — **Телевизион янгиликлар**, 21.55 — **Совет Ўзбекистони** (киножурнал), 22.05— **Концерт** (халқ талантлари ижросида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/IV да **Севилья сартароши**, 5/IV да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Боғчасарой фонтани.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/IV да **Ҳожи Каримнинг ойга саёҳати**, 5/IV да **Кимга тўй, кимга аза.**

КИНО

Кодин (эрталаб соат 10, 11-45 минут, кундуз 1 ярим ва 3-15 минутда), **105 процент гуноҳсиз** (кеч 5, 6-45 минут ва 8 яримда), **Қора ниқобда** (кеч 10 да) — «ВАТАН».

Ун икки стул — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Яланғоч дипломат — «ИСКРА», (кундуз ва кечқурун).

Ёмғирли якшанба — «ИСКРА» (кеч соат 10.20 минутда).

Улимнинг номи — Энгельхен (эрталаб соат 10, кундуз 2 ярим, кеч 5 ва 9-15 минутда), **Альба Регия** (кундуз 12 ярим ва кеч 7 яримда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ ЦИРКИДА
Бугун ва ҳар куни
СЕМЕН РУБАНОВ
қўл остида
ИЛЛЮЗИОН
аттракцион
ва янги программада
ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

Кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҚЛАРИ АБОНЕНТИ БУЛГАН ТАШКИЛОТЛАР ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Бузилган
ТЕЛЕФОНЛАР
ҲАҚИДАГИ АРИЗАЛАР
РАЙОН АТСлари ТОМОНИДАН
қабул қилинади

(эрталаб соат 9 дан кеч 9 гача, якшанба кунлари эса эрталаб соат 9 дан кеча 6 гача).

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари бошқармаси.

«ИСКРА» КИНОТЕАТРИДА
ОЛДИНДАН БИЛЕТ СОТУВЧИ
КАССА ОЧИЛДИ

(якшанба кунларидан бошқа ҳар куни кундуз соат 12 дан кеч 7 гача).

Бобожонов кўчаси, 166-уйда турувчи **Абдуҳамид Содиқовнинг** Навоий кўчаси, 93-уйда турувчи Мунира Шукуровна Содиқовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Бахт кўчаси, 58-уйда турувчи **Матлуба Иноғомованинг** Мевазор кўчаси, 21-уйда турувчи Жалил Нурмуҳамедовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар ижроия комитети Маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг Сартарошлик хизмати комбинати дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари комбинат директори ўртоқ Ҳабибхон Аъзамовга онаси

Марямхон
МАҲМУДХЎЖАЕВАНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ВИЗИТИ

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ВЕНГРИЯГА ҚИЛГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА ЧЕТ ЭЛЛАРДА БИЛДИРИЛГАН ФИКРЛАР

СОФИЯ. Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг Венгрияга қилган визити Болгария матбуоти саҳифаларида катта ўрин эгаллайди. Газеталар Будапештдаги «Эдъешюльт иззо» заводида ўтказилган совет-венгер дўстлиги митинги тўғрисидаги хабарларни «Халқ оммасининг турмушини яхшилаш учун кураш — коммунистларнинг энг муҳим вазифаси», «Халқлар фаровонлиги — социализм кузатган мақсаддир» деган йирик сарлавҳалар остида босиб чиқардилар. Матбуотда Н. С. Хрушчев билан Я. Кадарнинг митингда, шунингдек 31 мартда совет меҳмонлари шарафига ўтказилган зиёфатда сўзлаган нутқлари батафсил баён этилган.

ПРАГА. Чехословакия матбуоти Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг Венгрияга қилган визитига жуда катта эътибор бермоқда ва Венгрия меҳнаткашлари Советлар мамлакатининг вакилларини ғоят самимий кутиб олганликларини таъкидламоқда.

Праганинг ҳамма газеталари Н. С. Хрушчев ва Совет мамлакатидан келган бошқа меҳмонларнинг Венгрия ишчилар синфи вакиллари билан учрашувлари тўғрисида батафсил хабар берадилар, Будапештдаги электр лампа заводида ўтказилган митингда Н. С. Хрушчев билан Янош Кадарнинг сўзлаган нутқларининг баёнини босиб чиқармоқдалар. Газеталар СССР делегациясининг Венгрия пойтахтидаги ана шу йирик корхонада бўлиши социалистик давлатлар дўстлиги ва қардошларча жипслигининг намойишига айланганлигини таъкидламоқдалар.

«Руде право» газетаси Совет ҳукумати бошлиғининг митингда сўзлаган нутқини баён қилиб, бу нутқнинг социалистик мамлакатларнинг самарали қардошларча ҳамкорлиги тўғрисида, коммунизм йўлидан муваффақиятли суратда олға бориш гарантияси бўлган ана шу ҳамкорлик ҳақида сўз борган ўринларини уқтириб кўрсатадилар. «Руде право» газетаси СССР партия-ҳукумат делегацияси билан Венгрия Халқ Республикаси раҳбар арбоблари ўртасида олиб борилган музокаралар вақтида муҳокама этилган барча масалалар юзасидан ҳар иккала томоннинг фикрлари тамомила бир хил эканлигини ҳам уқтириб ўтади.

ВЕНА. Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг Венгрия Халқ Республикасига қилган визити Австрия матбуоти ва телевидениесининг диққат марказида турибди.

Австрия телевидениеси совет партия-ҳукумат делегациясининг Будапештда бўлиши тўғрисида батафсил репортаж ва Будапешт электр лампа заводи ишчилари митингида Н. С. Хрушчев сўзлаган нутқнинг айрим ўринларини эшиттирди.

ГАВАНА. Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг Венгрияга қилган визити ҳозир ҳам Куба жамоатчилиги ва матбуотининг диққат марказида турибди.

Гавананинг ҳамма газеталари «Эдъешюльт иззо» электр лампа заводида ўтказилган митинг тўғрисидаги хабарларни босиб чиқармоқдалар ва Н. С. Хрушчев билан Янош Кадар нутқларининг баёнини батафсил эълон қилмоқдалар. Газеталар Совет ҳукумати бошлиғи нутқининг социалистик лагердаги мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорлик уларнинг олға қараб боришлари учун муҳим омил эканлиги тўғрисида гап борган қисмини алоҳида уқтириб кўрсатмоқдалар. (ТАСС).

МЕҲНАТ БИЛАН КАПИТАЛ ЎРТАСИДА КУРАШ

АВСТРАЛИЯ

Мельбурн порти докерларидан 2.600 киши маъмуриятнинг ўз касаба союз ҳуқуқларига қасд қилиш йўлидаги уринишларига қарши норозилик билдириб, забастовка эълон қилди. 38 кемада юк ортиш ва тушириш ишлари тўхтатилди.

АНГЛИЯ

Англия электриклари иш ҳақининг оширилиши ва иш ҳафтасининг қисқартирилиши тўғрисидаги ўз талабларини қувватлаш юзасидан курашни давом эттирмоқдалар. Сент Хелендаги (Ланкашир) электростанцияда 300 дан кўпроқ ишчи маъмуриятнинг касаба союз қонунларини бузишига қарши норозилик билдириб, стачка эълон қилди. Электр энергияси бўйича Жанубий Уэльс бошқармаси энергетикларидан 200 киши корхона эгалари инженер-техник ходимларидан одатда малакасиз ишчилар қиладиган ишларни бажариш учун фойдаланганлигига қарши бир кунлик забастовка ўтказдилар.

ЯПОНИЯ

Японияниг Токай-Мурадаги энг йирик атом марказининг ишчилари ва хизматчилари меҳнаткашларнинг баҳорги чиқишлари вақтида дастлабки ғалабага эришдилар. Улар уч марта забастовка қилганларидан кейин иш ҳақининг оширилишига эришдилар.

«Нихон-кэйдзай» босмахоналарининг ишчилари Токио ва Осакада шу ҳафта ичида иккинчи марта қисқа муддатли забастовка ўтказдилар. Иш ташловчилар иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар.

АРГЕНТИНА

Аргентинадаги порт ишчилари бир неча портнинг юк ортувчилари билан бирдамлик юзасидан 24 соатлик умумий забастовка ўтказдилар. Бу юк ортувчилар ушлаб қолинган иш ҳақининг берилишини талаб қилмоқдалар.

ТУРКИЯ

«Зингер» тикув машиналари ишлаб чиқариладиган фабрикада забастовка кенгайиб бормоқда. Бу ерда 250 киши иш ташламоқда.

Металлистлар касаба союзининг вакили қамоққа олинди. У, забастовкага раҳбарлик қилиш учун фабрикага келган эди. Шу муносабат билан касаба союз норозилик билдирди. (ТАСС).

АДАН ХАЛҚИ ИНГЛИЗ ҚЎШИНЛАРИНИНГ ОЛИБ ЧИҚИБ КЕТИЛИШИНИ ТАЛАБ ЭТМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 2 апрель. (ТАСС). Инглиз ҳарбий самолётлари 28 мартда Яман Араб Республикасига қарши агрессия қилганлиги муносабати билан махсус 24 лар комитетида Адан масаласи юзасидан ўтказилган кечаги мунозара ғоят кескин тус олди.

Болгария вакили Милко Тарабанов қароқчиларча қилинган ана шу ҳужум «зўравонлик дипломатиясининг энг разил кунларини» эсга туширади, деди. Англия ҳукумати, деди Болгария вакили афтидан, ана шундай зўравонлик дипломатияси даври аллақачон ўтиб кетганлигини унутиб қўйган бўлса керак. Англия, деб сўзини давом эттирди Тарабанов, Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзоси бўлганлиги сабабли, халқаро тинчлик ва осойишталикни сақлаш юзасидан унинг зиммасига айниқса катта жавобгарлик юкланган. Англия ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажариш ўрнига Яман Араб Республикасининг мустақиллигига қарши ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларациясини Аданга нисбатан қўлланишига йўл қўймаслик учун «жавоб тадбирлари» деган баҳона билан кенг кўламда иғвогарлик йўлига ўтмоқда.

Югославия вакили Данило Лекич қуйидагиларни таъкидлади: Англия Аданда ва Жанубий Арабистон федерациясида туриб қилаётган ҳаракатлари билан Ямманинг мустақиллиги ва территориал бутунлигини хавф остида қолдирмоқда. Жанубий Арабистон федерацияси, деди у, халқнинг хоҳишига хилоф суратда мустамлакачи давлатларнинг манфаатларини ҳимоя қилмоқ учун тузилган эди. Халқ бирликни астойдил истайди, аммо бошқа асосдаги бирликни истайди.

Барча араблар, деди Сурия вакили Тарази, Аданни араб юртининг бир қисми деб ҳисоблайдилар.

Адан халқ социалистик партияси ва касаба союзлари конгрессининг раҳбари Басендва Англиянинг агрессиясини қоралади. Адан халқи, деди у, Англиянинг Адандаги ҳарбий базаси йўқ қилиб ташлансин, деб талаб қилмоқда.

БРАЗИЛИЯДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 3 апрель. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги мухбирининг Бразилиа шаҳридан хабар беришича, миллий конгресс раиси Де Моура Андраде кеча миллий конгрессда баёнот ўқиб берган. Бу баёнотда депутатлар палатасининг раиси Раньери Мадзилли Бразилиянинг муваққат президенти қилиб тайинланганлиги, президентнинг ўрни эса бўш, деб эълон қилинганлиги айтилади.

Сенатда президент Жоао Гуларт нинг мамлакатдан кетиб қолганлиги тўғрисидаги хабар ўқиб берилган.

ПРЕЗИДЕНТ ЖОНСОНГА МУРОЖААТНОМА

НЬЮ-ЙОРК, 2 апрель. (ТАСС). Американинг 33 машҳур арбоби президент Жонсонга мурожаат юбориб Жанубий Вьетнамдаги урушни тўхтатишга даъват қилдилар. У ерда «аҳвол тез ёмонлашмоқда» ҳамда «биз ютқазаётган жангларда вьетнамликлар ҳам, америкаликлар ҳам ҳалок бўлмоқда».

Мурожаатда айтиладики, террор ва ўлдиришларнинг тўхтатилишини Жанубий Вьетнам халқи табриклаган бўлур эди. «Биз, америкаликлар, — дейилади сўнгра мурожаатда,— бизнинг қуролли кучларимизнинг Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилишини табриклаган булур эдик».

Мурожаат авторлари Жанубий Вьетнамни бетараф мамлакатга айлантиришни ёқлаб чиқдилар.

АҚШда президент Жонсонга юборилган петиция сифатида тарқатилаётган мурожаатномага Гарвард университетидан профессорлар Х. Шепли, Г. Стюарт ва Д. Рисман, шоирлар Л. Антермайер ва Л. Маршалл, машҳур врач Б. Спок ва бошқалар имзо чекканлар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари— 25885. Масъул секретарь — 34808. Идеология бўлими — 31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 05366. Индекс 64695. Нашр. № 1726.